

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2013. július 11.*

„Fellebbezés — Verseny — Kartellek — Az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke — A nemzetközi költöztetési szolgáltatások belgiumi piaca — A tagállamok közötti kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás — Jogi érvény — A releváns piac meghatározásának kötelezettsége — Terjedelem — A tisztességes eljáráshoz való jog — A megfelelő ügyintézés elve — A Bizottság objektív pártatlansága — A 2006. évi bírságkiszabási iránymutatás — Az eladások értékének aránya — Indokolási kötelezettség — A bírságnak a fizetőképesség hiánya vagy az ügy sajátosságai folytán történő csökkentése — Egyenlő bánásmód”

A C-439/11. P. sz. ügyben,

a **Ziegler SA** (székhelye: Brüsszel [Belgium], képviselik: J.-F. Bellis, M. Favart és A. Bailleux ügyvédek)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2011. augusztus 25-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselek: A. Bouquet és N. von Lingen, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, E. Jarašiūnas (előadó), A. Ó Caoimh, C. Toader és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. október 24-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2012. december 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: francia.

Ítéletet

- 1 Fellebbezésében a Ziegler SA (a továbbiakban: Ziegler) az Európai Unió Törvényszéke T-199/08. sz., Ziegler kontra Bizottság ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletének (EBHT 2011., II-3507. o.; a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel a Törvényszék elutasította a Ziegler által elsődlegesen az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó, 2008. március 11-i C(2008) 926 végleges bizottsági határozat (COMP/38.543 „nemzetközi költöztetési szolgáltatások”-ügy) (a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése, másodlagosan az említett határozattal vele szemben kiszabott bírság törlése, harmadlagosan pedig e bírság csökkentése iránt előterjesztett keresetet.

I – Jogi háttér

- 2 Az [EK] 81. és [EK] 82. cikkben szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatás (HL 2004. C 101., 81. o., a továbbiakban: a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás) a 3., 45., 50. és 52–55. pontjában többek között az alábbiakat tartalmazza:

„3. [...] a jelen iránymutatás olyan szabályt határoz meg, amelynek alapján eldönthető, hogy általában mikor csekély a valószínűsége annak, hogy a megállapodások érzékelhető hatást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelemre [...]. Ezen iránymutatásnak nem az a célja, hogy kimerítő tájékoztatást nyújtson, hanem az, hogy módszertant alakítson ki a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmának alkalmazásához, valamint útmutatót adjon e fogalom alkalmazásához a gyakran előforduló helyzetekben. [...]

[...]

45. Az érzékelhetőség értékelése függ az egyes egyedi esetek körülményeitől, különösen a megállapodás és a magatartás természetétől, az érintett termékek jellegétől és az érintett vállalkozások piaci pozíciójától. [...] Minél erősebb az érintett vállalkozások piaci pozíciója, annál valószínűbb, hogy a tagállamok közötti kereskedelmet befolyásolni képes megállapodásnak vagy magatartásnak érzékelhető a hatása [...].

[...]

50. [...] a Bizottság megítélése szerint célszerű megfogalmazni olyan általános elveket, amelyek alapján eldönthető, hogy a kereskedelmet főszabály szerint mikor nem érheti érzékelhető hatás [...]. A Bizottság az [EK] 81. cikk alkalmazásakor e kritériumot olyan megdönthető negatív vélelemnek tekinti, amely az [EK] 81. cikk (1) bekezdése szerinti valamennyi megállapodásra alkalmazandó [...].

[...]

52. A Bizottság álláspontja szerint a megállapodások főszabály szerint nem alkalmasak a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető befolyásolására, ha teljesülnek a következő együttes feltételek:

- a) a felek összesített piaci részesedése a megállapodás által érintett bármely közösségi piacon nem haladja meg az 5%-ot; valamint
- b) a horizontális megállapodások esetén az érintett vállalkozások összesített éves közösségi forgalma [...] a megállapodás tárgyát képező termékek vonatkozásában nem haladja meg a 40 millió eurót. [...]

[...]

53. Amennyiben a megállapodás pusztán jellegénél fogva befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet, mert például behozatalra és kivitelre vonatkozik, vagy több tagállamot ölel fel, a Bizottság álláspontja szerint ezenkívül megdönthető pozitív vélelem áll fenn arra nézve, hogy érzékelhető hatások érik a kereskedelmet, ha a feleknek a megállapodás tárgyát képező termékekre vonatkozó – az 52. és 54. pontban előírt módon számított – forgalma meghaladja a 40 millió eurót. E hatások érzékelhetőségét akkor is gyakran lehet vélelmezni a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására pusztán jellegüknél fogva képes megállapodásoknál, ha a felek piaci részesedése meghaladja az [...] 5%-os értékhatárt. E vélelmet azonban nem kell alkalmazni akkor, amikor a megállapodás valamely tagállamnak csak egy részét érinti [...].
54. A 40 millió eurós értékhatár tekintetében [...] a forgalom számításának alapja az adót nem tartalmazó, Közösségen belüli összes értékesítés, amelyet az érintett vállalkozások a megállapodás tárgyát képező termékekkel [...] a megelőző pénzügyi évben bonyolítottak le. Az ugyanazon csoporton belüli társaságok általi értékesítéseket figyelmen kívül kell hagyni [...].
55. A piaci részesedéssel kapcsolatos értékhatár alkalmazásához meg kell határozni az érintett piacot, amely az érintett termékpiacból és az érintett földrajzi piacból áll. A piaci részesedéseket az értékesítések, vagy adott esetben a beszerzések értékére vonatkozó adatok alapján kell kiszámítani. Ha nem állnak rendelkezésre értékadatok, akkor megbízható piaci információkon – ideértve a mennyiségi adatokat is – alapuló becsléseket lehet használni.”
- 3 A kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 55. pontjához fűzött 41. lábjegyzet kimondja, hogy az érintett piac meghatározásakor a közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló közleményt (HL 1997. C 372., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 155. o.; a továbbiakban: a piac meghatározásáról szóló közlemény) kell alapul venni.
- 4 Az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: bírságkiszabási iránymutatás) „A bírság alapösszege” cím alatt az alábbiakat tartalmazza:

„[...]

A. *Az eladások értékének meghatározása*

13. A kiszabásra kerülő bírságok alapösszegének meghatározásához a Bizottság a jogsértés által közvetlenül vagy közvetve [...] érintett, a vállalkozás által az [Európai Gazdasági Térségen (EGT)] belül, az érintett földrajzi területen értékesített áruk és szolgáltatások eladásának értékét alkalmazza. A Bizottság rendszerint a vállalkozásnak a jogsértésben való részvétele utolsó teljes üzleti évében történt eladásait veszi figyelembe (a továbbiakban: az eladások értéke).

[...]

B. *A bírság alapösszegének meghatározása*

19. A bírság alapösszege az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben aránylik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg, és a jogsértés éveinek számával szorozzák meg.

[...]

21. Általános szabály szerint az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják.

22. Annak eldöntéséhez, hogy az eladások értékének adott esetben alkalmazandó aránya alacsonyabb vagy magasabb legyen ennél a mértéknél, a Bizottság olyan tényezőket fog figyelembe venni, mint például a jogsértés jellege, az érintett felek összesített piaci részesedése, a jogsértés földrajzi kiterjedése, valamint az, hogy a jogsértés megvalósult-e.
23. Az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló – általában titkos – horizontális megállapodások természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak. A versenypolitika elvei jegyében szigorú bírságokat kell ellenük alkalmazni. Ezért az ilyen jellegű jogsértések esetén az eladások arányát általában a legmagasabb szinten állapítják meg.

[...]

25. Ezenkívül, függetlenül attól, hogy a vállalkozás milyen hosszú időszakon keresztül vett részt a jogsértésben, a Bizottság [...] az alapösszegbe beépít egy olyan összeget, mely az eladások értékének 15 és 25%-a között mozog, annak érdekében, hogy a vállalkozásokat elrettentsék attól, hogy egyáltalán árögzítésről [...] szóló horizontális megállapodásokat kössenek. [...] Annak eldöntésére, hogy adott esetben az eladások értékének mekkora hányada alkalmazandó, a Bizottság figyelembe fog venni bizonyos – főként a 22. pontban meghatározott – tényezőket.

[...]”

- 5 A bírságkiszabási iránymutatás 23. pontjához fűzött 2. lábjegyzet kimondja, hogy a megállapodás e fogalma magában foglalja az EK 81. cikk értelmében a vállalkozások társulásainak megállapodásait, összehangolt magatartását és döntéseit.
- 6 A bírságkiszabási iránymutatás „Az alapösszeg korrigálása” cím alatt a következőket tartalmazza:

„[...]”

F. *Fizetési képesség*

35. Különleges körülmények fennállása esetén a Bizottság, kérelemre, figyelembe veheti a vállalkozás adott szociális és közgazdasági [helyesen: sajátos társadalmi és gazdasági] környezetben fennálló fizetési képességének hiányát. Ezen a címen a Bizottság nem csökkenti a bírságot csupán a vállalkozás kedvezőtlen vagy veszteséges pénzügyi helyzetének megállapítása miatt. A bírság csak abban az esetben csökkenthető, ha objektív bizonyíték szolgál arra, hogy a bírság kiszabása – a jelen [i]ránymutatásban meghatározott feltételek mellett – visszavonhatatlanul veszélybe sodorná a vállalkozás gazdasági életképességét, és aktív eszközeit értéküktől megfosztaná.”
- 7 Ugyanezen iránymutatás „Záró észrevételek” cím alatt, a 37. pontban többek között az alábbiakat tartalmazza:

„Bár a jelen [i]ránymutatás meghatározza az általános módszertant a bírságok megállapítását illetően, azonban az egyes ügyek egyedisége vagy egy bizonyos ügy esetében az elrettentő hatás elérésének szükségessége okán a Bizottság eltérhet ezektől a módszerektől, valamint a 21. pontban megszabott határértékektől.”

II – A jogvita előzményei és a vitatott határozat

- 8 A jogvitának a megtámadott ítélet 1–21. pontjában kifejtett előzményeit és a vitatott határozatot a következőképpen lehet összegezni.

- 9 A Bizottság a vitatott határozatban megállapította, hogy a határozat címzettjei, köztük a Ziegler – amely a 2006. december 31-én lezárt üzleti év során 244 420 326 euró konszolidált forgalmat ért el – a nemzetközi költöztetési szolgáltatások belgiumi piacán kartellben vettek részt oly módon, hogy rögzítették az árakat, felosztották egymás között az ügyfeleket és manipulálták a közbeszerzési eljárásokat, ezáltal pedig az EK 81. cikk egységes és folyamatos megsértését követték el, illetve az 1984 októberétől 2003 szeptemberéig terjedő időszak egésze vagy egy része vonatkozásában ezért felelősségre kell vonni őket.
- 10 Az érintett szolgáltatások magukban foglalják mind a természetes személyek javainak, mind pedig a vállalkozások, illetve közintézmények javainak Belgiumból kiinduló vagy oda történő költöztetését. Figyelemmel azon tényre, hogy a kérdéses, nemzetközi költöztetéssel foglalkozó társaságok mindegyike Belgiumban rendelkezik székhellyel, és a kartell Belgiumban folytatta tevékenységét, a kartell földrajzi központja Belgium. A Bizottság az e nemzetközi költöztetési szolgáltatások területén létrejött kartell résztvevőinek összesített forgalmát a 2002-es évre vonatkozóan 41 millió euróra becsülte. Mivel a Bizottság az ágazat méretét hozzávetőleg 83 millió euróra értékelte, a részt vevő vállalkozások összesített piaci részesedését hozzávetőleg 50%-ban állapította meg.
- 11 A Bizottság a vitatott határozatban kifejtette, hogy a kartell különösen arra irányult, hogy magas árakat vezessenek be és tartsanak fenn, valamint felosszák a piacot, és olyan különböző formákban nyilvánult meg, mint az árakra vonatkozó megállapodások, továbbá a piac hamis árajánlatok, úgynevezett „látszatáránlatok” rendszere révén való felosztására vonatkozó megállapodások, valamint az elutasított ajánlatok vagy az ajánlattételtől való tartózkodás esetén az úgynevezett „jutalékokra”, vagyis pénzügyi kompenzációt nyújtó rendszerre vonatkozó megállapodások.
- 12 A Bizottság a vitatott határozatban úgy ítélte meg, hogy az 1984. év és a 90-es évek eleje között a kartell többek között az árak rögzítésére vonatkozó írásbeli megállapodások alapján működött, és ezzel párhuzamosan bevezették a jutalékokat és a látszatáránlatokat. Ugyanezen határozat értelmében a jutalékot a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások árai közvetett rögzítésének kell tekinteni, mivel a kartell tagjai fiktív szolgáltatásokra hivatkozva kölcsönösen jutalékokat számláztak ki egymásnak az elutasított vagy olyan ajánlatok után, amelyek megtételétől tartózkodtak, és e jutalékok összegét kiszámlázták az ügyfeleknek.
- 13 A látszatáránlatokat illetően a Bizottság a vitatott határozatban megállapította, hogy az ilyen ajánlatok tétele keretében a szerződést elnyerni kívánó költöztető társaság úgy járt el, hogy a költöztetésért fizető ügyfél több árajánlatot kapjon. E célból e társaság megjelölte versenytársainak azt a teljes árat, amelyen a tervezett költöztetést számlázniuk kellett, és amely magasabb volt, mint az említett társaság által ajánlott ár. Olyan látszatáránlatokról volt szó tehát, amelyeket olyan költöztető társaságok tettek, amelyek nem szándékoztak a költöztetést végrehajtani. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy e magatartás a közbeszerzési eljárás manipulálásának minősült, amely ahhoz vezetett, hogy a költöztetésért kért ár magasabb volt, mint amilyen versenykörnyezetben lett volna.
- 14 A Bizottság a vitatott határozatban megállapította, hogy e megállapodások 2003-ig fennálltak, és ezen összetett tevékenységek ugyanazt a célt szolgálták, vagyis az árak rögzítését, a piac felosztását, és így a verseny torzítását.
- 15 A fenti elemekre figyelemmel a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelynek 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A következő vállalkozások Belgiumban a nemzetközi költöztetési szolgáltatások árainak közvetlen és közvetett rögzítésével, a piac egy részének egymás közötti felosztásával, valamint a közbeszerzési eljárás manipulálásával a megjelölt időszakokban megsértették az [EK] 81. cikk (1) bekezdését és az [Európai Gazdasági Térségről szóló] megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését [(HL 1994. L 1., 3. o.)]:

[...]

j) [a Ziegler] 1984. október 4-től 2003. szeptember 8-ig.”

- 16 Következésképpen a vitatott határozat 2. cikkének 1) pontjában a Bizottság 9,2 millió euró bírságot szabott ki a Zieglerrel szemben, amelyet a bírságkiszabási iránymutatásban bemutatott módszert alkalmazva számított ki.
- 17 2009. július 24-én a Bizottság elfogadta a C(2009) 5810 végleges határozatot, amely módosította a vitatott határozatot, az annak egy másik címzettje által teljesített eladások értékét pedig hozzávetőleg 600 000 euróval csökkentette. Mivel ez az érték szolgált az ez utóbbi címmel szemben kiszabott bírság számításának alapjául, a Bizottság ennek következtében csökkentette az e címmel szemben kiszabott bírságot.

III – A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 18 A Törvényszék Hivatalához 2008. június 3-án benyújtott keresetlevelével a Ziegler keresetet indított elsődlegesen a vitatott határozat megsemmisítése, másodlagosan a vele szemben kiszabott bírság törlése, harmadlagosan pedig e bírság csökkentése iránt. Indítványozta azt is, hogy a Törvényszék az érdemi határozathozatal előtt rendelje el a teljes közigazgatási ügyiratnak a Törvényszék Hivatalához történő benyújtását.
- 19 E keresettel egyidejűleg a Ziegler ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is előterjesztett, amely többek között arra irányult, hogy a Törvényszék rendelje el a vitatott határozat 2. cikke végrehajtásának felfüggesztését, amennyiben e cikk a Zieglerrel szemben bírságot szab ki. E kérelmet a Törvényszék elnöke a T-199/08. R. sz., Ziegler kontra Bizottság ügyben 2009. január 15-én hozott végzésében elutasította, ezt követően pedig az e végzés elleni fellebbezést a Bíróság elnöke a C-113/09. P(R). sz., Ziegler kontra Bizottság ügyben 2010. április 30-án hozott végzésében elutasította.
- 20 Keresetének alátámasztása érdekében a Ziegler kilenc jogalapra hivatkozott, amelyek közül ötöt elsődlegesen, a vitatott határozat megsemmisítése iránt, négyet pedig másodlagosan, a bírság törlése vagy csökkentése iránt hozott fel.
- 21 A megtámadott ítéletben a Törvényszék részben helyt adott a Ziegler azon kérelmének, hogy a Törvényszék rendelje el a közigazgatási ügyiratnak a Törvényszék Hivatalához történő benyújtását. Ugyanakkor elutasította a Ziegler által előterjesztett valamennyi jogalapot, következésképpen pedig teljes egészében elutasította a keresetet, és a Zieglert kötelezte a költségek viselésére. Ennek kapcsán a Törvényszék többek között az alábbi megállapításokat tette.
- 22 A vitatott határozat megsemmisítésére irányuló első, az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazásához szükséges feltételek értékelése során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibákra és téves jogalkalmazásra alapított jogalap elemzése keretében a Törvényszék a megtámadott ítélet 41–46. pontjában mindenekelőtt elutasította a Bizottság azon érvelését, amely szerint a verseny nyilvánvaló korlátozása esetén nem szükséges meghatározni az érintett piacot. A Törvényszék megállapította, hogy a piacmeghatározás kötelezettsége többek között akkor terheli a Bizottságot, ha enélkül nem lehetséges eldönteni, hogy a szóban forgó megállapodás alkalmas-e arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet, a jelen esetben pedig a Ziegler helyesen kérdőjelezte meg az EK 81. cikk ezen alkalmazási feltételére vonatkozóan a Bizottság által lefolytatott mérlegelést.
- 23 A Törvényszék ezt követően a megtámadott ítélet 56–63. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 53. pontjában említett 40 millió eurós küszöbértéket elérték. A Törvényszék szerint ugyanis ahhoz, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettsége fennállásának meghatározása céljából fel lehessen mérni a piac

méretét, a szóban forgó szolgáltatásokkal elért forgalomból le kellett vonni az alvállalkozóként elért forgalmat. Márpedig a Törvényszék megállapította, hogy e levonás után a 40 milliós küszöbértéket már nem érték el.

- 24 Végül, miután a megtámadott ítélet 48. pontjában úgy ítélte meg, hogy az említett iránymutatás 53. pontjában a piaci részesedésre vonatkozóan meghatározott 5%-os küszöbértéket illetően a Ziegler által a válasz szakaszában előadott érvelés csupán a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségével kapcsolatos bizonyítékot kétségbe vonó jogalap kiegészítésének minősül és ezért elfogadható, a Törvényszék a megtámadott ítélet 64–74. pontjában lefolytatta ezen érvelés elemzését. E tekintetben többek között megállapította, hogy a Bizottság nem tett eleget az érintett piac meghatározására irányuló azon kötelezettségének, amelyet ugyanezen iránymutatás 55. pontjában támasztott magával szemben. A Törvényszék ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a jelen ügy körülményei között a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította, hogy a piaci részesedés 5%-os küszöbértékét meghaladták, mivel a kérdéses ágazatot kellően részletesen bemutatta ahhoz, hogy lehetővé tegye annak mérlegelését, hogy e küszöbértéket elérték-e. A Törvényszék tehát a megtámadott ítélet 72. pontjában megállapította, hogy a Bizottság „kivételesen” támaszkodhatott e küszöbértékre, anélkül hogy kifejezetten lefolytatta volna az említett 55. pont értelmében vett piacmeghatározást.
- 25 A vitatott határozat megsemmisítésére irányuló harmadik jogalap első, a bírság alapösszegének kiszámítását illetően az indokolási kötelezettség megsértésére alapított részének elemzése keretében a Törvényszék a megtámadott ítélet 88–94. pontjában többek között úgy ítélte meg, hogy kívánatosnak tűnt, hogy a Bizottság alaposabban megindokolja a bírság számítását, továbbá hogy a 2006-ban elfogadott bírságkiszabási iránymutatás a bírságok számítása területén alapvető módszertani változást eredményezett, valamint hogy e feltételek mellett a Bizottság főszabály szerint már nem elégedhetett meg azzal, hogy kizárólag a jogsértés „különösen súlyosnak” minősítését indokolja, és mellőzze a figyelembe vett értékesítések aránya megállapításának alátámasztását. A Törvényszék megállapította, hogy a jelen esetben a Bizottság ezt az arányt 17%-ban határozta meg, választását pedig csupán a jogsértés „különösen súlyos” jellegével indokolta. E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 93. pontjában megállapította, hogy „[e]zen indokolás csak [akkor] lehet elegendő, ha a Bizottság a legsúlyosabb korlátozásokra előirányzott sáv alsó határához igen közeli mértéket alkalmaz”, viszont „[h]a [...] a Bizottság magasabb mértéket kívánt volna alkalmazni, részletesebb indokolással kellett volna szolgálnia”. A Törvényszék az ítélet 94. pontjában hozzátette, hogy e megfontolások az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg indokolására is vonatkoznak.
- 26 A vitatott határozat megsemmisítésére irányuló negyedik, a tisztességes eljáráshoz való jognak és a megfelelő ügyintézés elvének a megsértésére alapított jogalappal kapcsolatban a Törvényszék a megtámadott ítélet 103–107. pontjában megállapította, hogy a Ziegler nem vonta kétségbe, hogy a Bizottság a jelen esetben hatáskörrel rendelkezett arra, hogy az EK 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban határozatot hozzon. A Törvényszék azt is megjegyezte, hogy a Bizottság objektivitásának állítólagos hiánya nem minősül a védelemhez való jog olyan megsértésének, amely a megtámadott határozat megsemmisítését eredményezheti, hanem a bizonyítékok értékelésének vagy e határozat indokolásának felülvizsgálata keretében elvégzett vizsgálat részét képezi. Ezért e jogalapot mint megsemmisítési jogalapot hatástalannak ítélte. A teljesség kedvéért ugyanakkor kiemelte, hogy e jogalap megalapozatlan is. A Törvényszék szerint ugyanis a Ziegler által hivatkozott adatok nem bizonyítják a Bizottságnak vagy valamely alkalmazotjának a vitatott határozatban kifejeződésre jutó állítólagos elfogultságát, vagy azt, hogy a Bizottság az ügy vizsgálata során részrehajló volt, sem pedig azt, hogy az egyes alkalmazottak terhére rótt magatartás, amennyiben azt bizonyítottak vesszük, hogyan sérthette volna a tisztességes eljáráshoz való jogot.
- 27 Az utolsó, a bírság kivételes körülmények alapján történő törlésére vagy csökkentésére irányuló jogalap elemzése keretében a Törvényszék megvizsgálta a Ziegler azon érveit, amelyekben lényegében arra hivatkozott, hogy nem képes megfizetni a bírságot, és azt sérelmezte, hogy a vitatott határozattal érintett egy másik vállalkozással szemben egyenlőtlen bánásmódban részesült. A Törvényszék a

megtámadott ítélet 165–169. pontjában többek között megállapította, hogy a bírságkiszabási iránymutatás 35. pontja két együttes alkalmazási feltételt támaszt, továbbá hogy a Bizottság mérlegelése – amely szerint az, hogy a Zieglerrel szemben kiszabott bírság a világméretű üzleti forgalmának csak 3,76%-át teszi ki, azt jelzi, hogy e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a gazdasági életképességét – elvont volt, és nem vette figyelembe e társaság tényleges helyzetét. Következésképpen a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e mérlegelés nem alapozhatja meg a Ziegler által előterjesztett, csökkentés iránti kérelem elutasítását. Ugyanakkor, mivel a Ziegler nem kérdőjelezte meg a Bizottság által a vitatott határozatban tett azon megállapítást, amely szerint a sajátos társadalmi és gazdasági környezet fennállásához kapcsolódó második feltétel nem teljesült, a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság megalapozottan utasította el a Ziegler azon érveit, amelyek a bírságnak a Ziegler gazdasági és pénzügyi nehézségei miatti csökkentésére irányultak.

- 28 Az egyenlő bánásmód elvének a vitatott határozat egy másik címzett vállalkozásához képest történő állítólagos megsértésével kapcsolatban a Törvényszék a megtámadott ítélet 170. és 171. pontjában egyrészt megállapította, hogy a Bizottság az e másik vállalkozás által a bírságkiszabási iránymutatás 35. pontja alapján előterjesztett kérelmet is elutasította a sajátos társadalmi és gazdasági környezet hiánya folytán. Másrészt úgy ítélte meg, hogy jóllehet a Bizottság ezen iránymutatás 37. pontja alapján valóban nyújtott bírságcsökkentést ez utóbbi vállalkozásnak, a vitatott határozatból kitűnik, hogy e vállalkozás és a Ziegler helyzete nem hasonlítható össze, e tekintetben pedig elegendő megállapítani, hogy a Zieglerrel szemben kiszabott bírság jóval a teljes forgalmának 10%-os felső határa alatt volt, míg a másik vállalkozással szemben kiszabott bírság a csökkentés előtt messze meghaladta e felső határt.

IV – A felek kérelmei

- 29 Fellebbezésében a Ziegler azt kéri, hogy a Bíróság:
- nyilvánítsa a jelen fellebbezést elfogadhatónak és megalapozottnak;
 - helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és maga döntsön az annak alapjául szolgáló jogvitában;
 - adjon helyt a Ziegler által első fokon előterjesztett kérelmeknek, ennek következtében pedig semmisítse meg a vitatott határozatot, vagy másodlagosan törölje az e határozattal a Zieglerrel szemben kiszabott bírságot, vagy harmadlagosan jelentősen csökkentse e bírságot;
 - a Bizottságot kötelezze az első- és másodfokú eljárás költségeinek viselésére.
- 30 A válaszában a Ziegler ezenkívül azt kéri, hogy a Bíróság a Bizottság által az indokolás megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmeket nyilvánítsa elfogadhatatlannak, vagy legalábbis megalapozatlannak.
- 31 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- a Törvényszék indokolása bizonyos részeinek megváltoztatása mellett utasítsa el a fellebbezést,
 - másodlagosan utasítsa el a megsemmisítés iránti keresetet, és
 - a Zieglert kötelezze a költségek viselésére.

V – A fellebbezésről

- 32 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a Ziegler négy jogalapot hoz fel.

A – Az első, a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatás bizonyítékának mérlegelését érintő téves jogalkalmazásra alapított jogalapról

33 A Ziegler az első jogalapot három részre osztja, amelyek közül az első a releváns piac meghatározásának kötelezettségére, a második és a harmadik pedig lényegében a bírságkiszabási iránymutatás 53. pontjában meghatározott 5%-os piaci részesedési küszöbértékre vonatkozik. A Bizottság ugyanakkor azt kéri, hogy a Bíróság mindenekelőtt változtassa meg az indokolás bizonyos részeit, ami szerinte a jelen jogalap elutasításához vezet.

1. A Bizottság által az indokolás megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmekről

a) A felek érvei

34 A Bizottság először is azt állítja, hogy a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatásnak nem az a célja, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás érzékelhető jellegének bizonyításával kapcsolatos követelményt az ítélkezési gyakorlatból következőnél szigorúbbá tegye. A Bizottság – ellentétben a bírságok számításával, amelynek kapcsán bizonyos mérlegelési jogkörrel rendelkezik – nem állapíthatja meg, hogy a tagállamok közötti kereskedelmet érzékelhetően érintő kartell mentesülhet az EK 81. cikkben előírt tilalom alól. Ezért a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 52. és 53. pontjában meghatározott küszöbértékek csak tájékoztató jellegűek. Hasonlóképp, a piac meghatározásának kötelezettsége nem vezethető le az iránymutatás 55. pontjából a kartellekhez hasonló olyan esetekben, amikor az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a piacmeghatározás felesleges. A megtámadott ítélet 64–74. pontjában kifejtett indokolás tehát a Bizottság szerint téves, és azt meg kell változtatni.

35 Másodszor, a Bizottság véleménye szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 52. és 53. pontja értelmében vett forgalom fogalmát összekeverte az eladások értékének a bírságkiszabási iránymutatás 13. pontjában említett fogalmával, és úgy ítélte meg, hogy az említett 52. és 53. pont értelmében vett forgalom nem foglalhatja magában az alvállalkozóként elért forgalmat. A Bizottság szerint az alvállalkozás igenis releváns gazdasági tevékenységnek minősül annak meghatározása szempontjából, hogy fennáll-e a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettsége, még akkor is, ha az alvállalkozást a bírság számítása szempontjából nem kell figyelembe venni. A Bizottság tehát kéri a megtámadott ítélet 56–63. pontjában szereplő indokolás megváltoztatását, amely pontokban a Törvényszék így tévesen állapította meg, hogy a 40 milliós eurós küszöbérték átlépése nem nyert bizonyítást.

36 Harmadszor, a Bizottság kéri a megtámadott ítélet 40–50. pontjában, különösen pedig a 48. pontjában szereplő indokolás megváltoztatását. A Bizottság szerint a Törvényszék tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a Ziegler által az piaci részesedés 5%-os küszöbértékére vonatkozóan előadott érvelés elfogadható. Ezt az érvelést ugyanis az eljárást megindító keresetlevélből nem lehetett volna levezetni, vagyis nem egy már felhozott jogalap kiegészítésének, hanem a jogalapon belüli új, azaz elfogadhatatlan résznek kellett volna tekinteni.

37 A Ziegler azt állítja, hogy az indokolás megváltoztatása iránti fenti kérelmek elfogadhatatlanok, mivel azoknak egyrészt nincs hatásuk a megtámadott ítélet rendelkező részére, másrészt pedig pontatlanok. Mindazonáltal e kérelmek a Ziegler szerint nem megalapozottak.

38 Először is, amikor a Bizottság a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatásban olyan küszöbértékeket határozott meg, amelyek az ítélkezési gyakorlatban nem szerepelnek, a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatással kapcsolatos feltétel alkalmazását illetően korlátozni kívánta a mérlegelési jogkörét. A Bizottság tehát megfelelő indokolás nélkül nem térhet el ezen iránymutatástól. Ezenkívül, amennyiben a Bizottság a jelen esethez hasonlóan úgy dönt, hogy alkalmazza ezt az iránymutatást, köteles azt tiszteletben tartani.

- 39 Másodsor, az eladások értéke és a forgalom fogalma között a Bizottság által állított különbségtételt nem támasztja alá többek között az érintett rendelkezéseknek sem a szövege, sem a szelleme, különösen pedig nem az ítélkezési gyakorlat.
- 40 Harmadsor, a Ziegler azt állítja, hogy a piaci részesedés 5%-os küszöbértékével kapcsolatban a Törvényszék előtt előadott érvelés elfogadható volt, mivel az a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatás hiányára alapított jogalap kiegészítésének minősült.

b) A Bíróság álláspontja

- 41 Az említett kérelmeknek a Ziegler által vitatott elfogadhatóságát illetően egyrészt meg kell állapítani, hogy e kérelmeket nem lehet pontatlanságra alapítva elfogadhatatlannak tekinteni. A Bizottság ugyanis az általa előterjesztett minden egyes kérelem vonatkozásában pontosan megjelölte a megtámadott ítélet azon szövegrészeit, amelyeket jogilagnak tévesnek vél, továbbá azokat az indokokat, amelyek alapján szerinte e szövegrészek jogilag tévesek, valamint azokat az indokokat, amelyeket szerinte a Törvényszéknek a téves jogalkalmazás elkerülése érdekében alapul kellett volna vennie, vagyis azokat, amelyeket a Bizottság a Törvényszék előtt védekezésként előadott.
- 42 Másrészt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az indokolás megváltoztatása iránti kérelem elfogadhatósága feltételezi az eljáráshoz fűződő érdek fennállását abban az értelemben, hogy e kérelemből az eredménye által előny származhat azon fél számára, aki azt előterjesztette. Erről lehet szó akkor, ha az indokolás megváltoztatása iránti kérelem a fellebbező által felhozott jogalap elleni védekezésnek minősül (lásd ebben az értelemben a C-501/06. P., C-513/06. P., C-515/06. P. és C-519/06. P. sz., GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-9291. o.] 23. pontját, valamint a C-329/09. P. sz., Iride kontra Bizottság ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet 48–51. pontját).
- 43 A jelen esetben az első, „a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettsége” fogalmával és a releváns piac meghatározásának kötelezettségével kapcsolatos indokokra vonatkozó kérelmet illetően meg kell állapítani, hogy ha feltételezzük, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás kötelező ereje értelmében köteles volt meghatározni a releváns piacot, az első jogalap Ziegler által előterjesztett első része hatástalanná válna. A Ziegler ugyanis ez esetben már nem állíthatná, hogy a Törvényszék tévesen mentesítette a Bizottságot a piacmeghatározási kötelezettsége alól. Következésként a Bizottságnak érdeke fűződik az említett kérelem előterjesztéséhez, e kérelem tehát elfogadható.
- 44 Ami a második, az azzal kapcsolatos indokokra vonatkozó kérelmet illeti, hogy a 40 millió eurós küszöbértéket nem lépték túl, ha kiderülne, hogy a Törvényszék jogsértő módon összekeverte a bírságszabási iránymutatás szerinti eladási érték és a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás értelmében vett forgalom fogalmát, ebből pedig tévesen vezette le, hogy az említett küszöbértéket nem érték el, akkor meg kellene állapítani, hogy e küszöbérték átlépése bizonyítást nyert. Ez esetben hatástalanná válna az első jogalap Ziegler által felhozott második és harmadik része, amelyek egyedül a piaci részesedés 5%-os küszöbértékének mérlegelésére vonatkoznak. Ebből következik, hogy a Bizottságnak e kérelem előterjesztéséhez is érdeke fűződik, vagyis e kérelem is elfogadható.
- 45 A harmadik, a piaci részesedés 5%-os küszöbértéke tekintetében a Ziegler által előadott érvelés elfogadhatóságával kapcsolatos indokokra vonatkozó kérelmet illetően anélkül, hogy az elfogadhatóságáról állást kellene foglalni, elegendő megállapítani, hogy e kérelmet mint megalapozatlant mindenképp el kell utasítani (analógia útján lásd a C-233/02. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2004. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-2759. o.] 26. pontját).

- 46 A Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikke 2. §-ának első bekezdése szerint az eljárás további részében semmilyen új jogalapot nem lehet felhozni, kivéve, ha az olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel. Ugyanakkor az eljárást indító keresetlevélben korábban közvetetten vagy hallgatólagosan megfogalmazott jogalap kiegészítéséből álló, ahhoz szorosan kapcsolódó jogalapot vagy érvet elfogadhatónak kell tekinteni (lásd ebben az értelemben a C-430/00. P. sz., Dürbeck kontra Bizottság ügyben 2001. november 13-án hozott végzés [EBHT 2001., I-8547. o.] 17. pontját).
- 47 A jelen esetben a Törvényszék előtti ügyiratból kiderül, hogy az eljárást megindító keresetlevélben előadott első jogalap második részében a Ziegler mindenekelőtt – a keresetlevél 44. pontjában – „a szóban forgó társaságok azon forgalmát és a piac euróban kifejezett azon méretét vitatta, amelyet a Bizottság a szóban forgó tíz társaság és a nemzetközi költöztetési szolgáltatások piacán működő egyéb társaságok piaci részesedéseire vonatkozó becslés keretében alapul vett”. Ezt követően a Ziegler a keresetlevél 45. pontjában azt állította, hogy „[a] Bizottság által a piaci részesedések számítása és e piac méretének meghatározása során alkalmazott [módszerben] nyilvánvaló mérlegelési hiba van, a szóban forgó társaságok piaci részesedésére vonatkozóan a [vitatott] határozat 89. pontjában lefolytatott becslés pedig ténybelileg téves”. Végül az 58. pontban előadta, hogy „[az eljárást megindító keresetlevélben] a piaci részesedések számítására és a piac euróban kifejezett méretének meghatározására vonatkozóan állított következtetések és pontatlanságok következtetésképpen érintik a szóban forgó megállapodások által a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatást illetően lefolytatott mérlegelést”, e tekintetben pedig utalt a vitatott határozat (373) preambulumbekzdésére, amely többek között a piaci részesedés 5%-os küszöbértékének túllépésére hivatkozott.
- 48 E körülményekre tekintettel a Törvényszék a megtámadott ítélet 48. pontjában helyesen állapította meg, hogy „a válaszban említett 5%-os küszöbérték nem új jogalap, hanem csupán az egyik felhozott jogalap kiegészítése”, így pedig helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a Ziegler által az említett küszöbérték túllépésének állítólagos hiányára vonatkozóan előadott érvelés elfogadható.
- 49 A Bizottság harmadik kérelmét ezért eleve el kell utasítani, míg az első két kérelem megalapozottságát a Bíróság adott esetben a Ziegler által felhozott első jogalap elemzése keretében fogja megvizsgálni.

2. Az első jogalap megalapozottságáról

a) Az első jogalap első, a piac meghatározásának kötelezettségére vonatkozó részéről

i) A felek érvei

- 50 A Ziegler szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 72. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság „kivételesen” megállapíthatta, hogy az érintett vállalkozások 5%-nál magasabb piaci részesedéssel rendelkeztek, anélkül hogy az érintett piacot meg kellett volna határoznia.
- 51 A Ziegler elsődlegesen előadja, hogy a Törvényszék mindenképp tévesen alkalmazta a jogot, amikor a Bizottságot mentesítette az érintett piac meghatározásának a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatásnak – amely utal a piac meghatározásáról szóló közleményre – az 55. pontjában előírt kötelezettsége alól. Mivel ez az iránymutatás korlátozza a Bizottság mérlegelési jogkörét, annak be nem tartása az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elvének megsértését eredményezi. A jelen esetben a Bizottság éppen azért lett volna köteles meghatározni a releváns piacot, mert nem bizonyította, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségével kapcsolatos feltétel teljesült, és megelégedett az említett iránymutatásban foglalt vélelmekkel.

- 52 A Ziegler másodlagosan azt állítja, hogy a Törvényszék által a piacmeghatározási kötelezettség alóli mentesítés igazolása érdekében kifejtett indokolás ellentmondásos, továbbá érdemi hibák vannak benne. Az ellentmondás abban áll, hogy a Törvényszék a Bizottságot e kötelezettség alól a megtámadott ítélet 70. és 71. pontjában szereplő azon indok alapján mentesíti, hogy e kötelezettségnek a Bizottság gyakorlatilag eleget tett. Ezzel összefüggésben az indokolás legalábbis hiányos, mivel a Törvényszék nem támasztja alá, hogy a bizonyítottság szintjét illetően miért alkalmaz alacsonyabb mércét a Bizottsággal szemben.
- 53 Az érdemi hibákkal kapcsolatban a Ziegler egyrészt azt állítja, hogy a szóban forgó ágazat leírása nem keverendő össze a piacnak a versenyjogban használt fogalmával. Másrészt, és mindenesetre, a kínálati és keresleti helyettesíthetőség e kritériumainak azt a megállapítást kellett volna eredményezniük, hogy egyetlen és egységes, az összes nemzetközi költöztetési szolgáltatást magában foglaló olyan piac létezik, amelynek földrajzi kiterjedése messze meghaladja Belgium területét. Ezért a Törvényszék jogszerűen nem juthatott volna arra a következtetésre, hogy a Bizottság helyesen határozta meg a Belgiumból kiinduló vagy oda irányuló nemzetközi költöztetések belgiumi piacát.
- 54 A Bizottság az indokolás megváltoztatása iránti kérelmén kívül hangsúlyozza mindenekelőtt, hogy a közigazgatási eljárás során a Ziegler nem vitatta, hogy a jelen esetben teljesült a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségével kapcsolatos feltétel.
- 55 A Bizottság szerint továbbá különbséget kell tenni egyrészt a piac olyan meghatározása között, amely adott esetben annak eldöntése szempontjából jelentős, hogy a piaci részesedés 5%-os küszöbértéket túllépték-e, másrészt pedig a releváns piac teljes meghatározása között, amelyre akkor kerül sor, ha valamely gazdasági szereplő piaci erejét kell felmérni. Csak e második eset követel meg olyan elemzést, amely túlmutat az érintett ágazat egyszerű leírásán. Ezenkívül az ítélkezési gyakorlat szerint az egyértelmű kartellek esetében felesleges meghatározni a piacot. Ezért a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 55. pontjának tiszteletben tartásához a kartellek esetében elegendő, ha a Bizottság az ágazat olyan leírásával szolgál, amelynek alapján megállapítható a kartell résztvevőinek piaci részesedése.
- 56 A Bizottság végül elismeri, hogy a Törvényszék okfejtése valamelyest ellentmondásos. Ez ugyanakkor csupán azt mutatja, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a Bizottság nem tartotta tiszteletben a releváns piac meghatározására irányuló kötelezettséget. E tekintetben a Bizottság utal az indokolás megváltoztatásával kapcsolatos érvelésére.

ii) A Bíróság álláspontja

- 57 Előjáróban: amennyiben a Bizottság annak hangsúlyozásával, hogy a Ziegler a közigazgatási eljárás során nem vitatta, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségével kapcsolatos feltétel teljesült, a jelen jogalap elfogadhatóságát kívánta kétségbe vonni, emlékeztetni kell arra, hogy többek között az EK 81. cikk alkalmazása kapcsán az uniós jog egyik rendelkezése sem írja elő a kifogásközlés címzettje számára, hogy a közigazgatási eljárás során annak terhe mellett válaszoljon az abban szereplő különböző ténybeli és jogi elemekre, hogy azt a bírósági eljárás szakaszában utólag többé nem teheti meg. A kifejezetten e célból előírt jogalap hiányában ugyanis az ilyen korlátozás ellentétes lenne a jogszerűség és a védelemhez való jog tiszteletben tartásának alapelveivel (a C-407/08. P. sz., Knauf Gips kontra Bizottság ügyben 2010. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2010., I-6375. o.] 89. és 91. pontja).
- 58 Következésképpen nem állapítható meg, hogy a Ziegler a Törvényszék előtt nem vitathatta volna, illetve jelenleg a Bíróság előtt nem vitathatná, hogy az EK 81. cikknek a tagállamok közötti kereskedelem érintettségével kapcsolatos alkalmazási feltétele teljesült.

- 59 A Ziegler elsődlegesen azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a Bizottságot mentesítette azon piacmeghatározási kötelezettség alól, amelyet maga a Bizottság támasztott önmagával szemben a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 55. pontjában, míg a Bizottság – épp ellenkezőleg – akként érvel, hogy a Törvényszék tévesen tulajdonított jogilag kötelező erőt ezen iránymutatásnak. E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Bizottság a mérlegelési jogkörének gyakorlásához saját maga számára útmutatást adhat olyan jogi aktusok által, mint az iránymutatások, amennyiben ezek az aktusok az intézmény által követendő irányokra utaló szabályokat tartalmaznak, és nem térnek el az EUM-Szerződés szabályaitól (lásd ebben az értelemben a C-313/90. sz., CIRFS és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 24-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-1125. o.] 34. és 36. pontját, valamint a C-288/96. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-8237. o.] 62. pontját).
- 60 Így, jóllehet a külső joghatások kiváltására irányuló, az iránymutatásokhoz hasonló olyan intézkedések, amelyek a gazdasági szereplőkre irányulnak, nem tekinthetők olyan jogi szabályoknak, amelyeket a közigazgatás minden esetben köteles lenne követni, ezek az intézkedések a követendő gyakorlatot érintő, tájékoztató jellegű olyan magatartási szabályokat tartalmaznak, amelyekről a közigazgatás egyes esetekre nézve nem térhet el anélkül, hogy olyan magyarázatot adjon, amely összeegyeztethető az egyenlő bánásmód elvével. Azáltal ugyanis, hogy a kérdéses intézmény ilyen magatartási szabályokat fogad el, és azok közzétételével kihirdeti, hogy a továbbiakban e szabályokat fogja alkalmazni az azok által érintett esetekre, korlátozza magát mérlegelési jogköre gyakorlásában, és nem térhet el e szabályoktól, ellenkező esetben ugyanis adott esetben az általános jogelvek – mint az egyenlő bánásmód vagy a bizalomvédelem elve – megsértése címén felelősségre vonható. Következésképpen nem zárható ki, hogy az ilyen általános hatályú magatartási szabályok bizonyos feltételekkel és a tartalmuknak megfelelően joghatást válthatnak ki (lásd ebben az értelemben a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P., C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 209–211. pontját).
- 61 Ez a helyzet a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás esetében. A 3. pontjából ugyanis kitűnik, hogy jóllehet az iránymutatás célja az, hogy segítse a tagállamok bíróságait és hatóságait a kereskedelem érintettsége EK 81. cikk és EK 82. cikk szerinti fogalmának alkalmazásában, emellett az is célja, hogy „módszertant alakítson ki a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmának alkalmazásához, valamint útmutatót adjon e fogalom alkalmazásához a gyakran előforduló helyzetekben”. Ezenkívül az iránymutatás többek között 50., 52. és 53. pontjának szövegében világosan szerepel, hogy a Bizottság azt alkalmazni szándékozik, különösen annak mérlegelése érdekében, hogy valamely megállapodás érzékelhetően érinti-e a tagállamok közötti kereskedelmet.
- 62 Márpedig nem vitatott – mint az a megáradott ítélet 49. pontjából kitűnik –, hogy a Bizottság a jelen ügyben az említett iránymutatás alkalmazása mellett döntött annak meghatározása érdekében, hogy az EK 81. cikknek a tagállamok közötti kereskedelem érintettségével kapcsolatos alkalmazási feltétele teljesült-e. E feltételek mellett a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 66–68. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a jelen ügyben köteles volt tiszteletben tartani az említett iránymutatást.
- 63 Továbbá, még ha a releváns piac meghatározása a tagállamok közötti kereskedelem EK 81. cikk értelmében vett érzékelhető érintettségének megállapítása szempontjából felesleges is bizonyos körülmények között, vagyis akkor, ha még ilyen piacmeghatározás hiányában is megállapítható, hogy a szóban forgó kartell érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, továbbá annak célja vagy hatása az, hogy akadályozza, korlátozza vagy torzítsa a közös piacon belüli versenyt (lásd ebben az értelemben a C-111/04. P. sz., Adriatica di Navigazione kontra Bizottság ügyben 2006. február 16-án hozott végzés 31. pontját), a piac valamilyen szintű meghatározása nélkül fogalmilag nem lehetséges annak ellenőrzése, hogy túllépték-e a piaci részesedés küszöbértékét. E tekintetben a kereskedelem

érintettségének fogalmáról szóló iránymutatás 55. pontja logikusan kimondja, hogy „[a] piaci részesedéssel kapcsolatos értékhatár alkalmazásához meg kell határozni az érintett piacot”, és utal a piac meghatározásáról szóló, az ugyanezen 55. ponthoz fűzött lábjegyzetben említett közleményre.

- 64 E feltételek mellett a Törvényszék akkor sem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 66–68. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy a Bizottság ezen iránymutatás keretében köteles volt meghatározni a releváns piacot. Ezért a Bizottság által az indokolás megváltoztatása iránt előterjesztett első kérelmet el kell utasítani.
- 65 Ennek ellenére a Ziegler által elsődlegesen előterjesztett érvelésnek nem lehet helyt adni.
- 66 A Törvényszék a megtámadott ítélet 68. pontjában kétséggkívül kimondta, hogy „nem vitás, hogy a Bizottság nem tartotta be a [kereskedelem érintettségéről szóló] iránymutatás [55. pontjában] megállapított, [a releváns piac meghatározására irányuló] kötelezettséget”, az ítélet 72. pontjában pedig úgy ítélte meg, hogy „a Bizottság kivételesen támaszkodhatott [az említett] iránymutatás [53. pontjának] második vagylagos feltételére, anélkül hogy kifejezetten meghatározta volna az [említett 55. pont] értelmében vett piacot”.
- 67 Ugyanakkor a megtámadott ítélet 65–73. pontjának együttes olvasatából következik, hogy a Törvényszék semmilyen módon nem mentesítette a Bizottságot az érintett piac meghatározásának kötelezettsége alól arra az esetre, ha a Bizottság a releváns közösségi piac 5%-os küszöbértékéből indul ki. Épp ellenkezőleg, a Törvényszék a megtámadott ítélet 70. pontjában úgy ítélte meg, hogy a jelen esetben a Bizottság megfelelően behatárolta az érintett szolgáltatásokat, amennyiben „elég részletesen bemutatta a kérdéses ágazatot, ideértve a kínálatot, a keresletet és a földrajzi kiterjedést is”, lehetővé téve a Törvényszék számára, hogy „megvizsgálhassa a Bizottság alapvető állításait, és amennyiben ez alapján az összesített piaci részesedés teljes bizonyossággal messze meghaladja az 5%-os küszöbértéket”.
- 68 E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 65. pontjában többek között megállapította, hogy „[a] Bizottság helyesen emelte ki, hogy a kartell célja az volt, hogy a Belgiumból kiinduló vagy oda irányuló nemzetközi költöztetések ágazatában korlátozza a versenyt. A kérdéses költöztetéseket ugyanis az jellemezte, hogy Belgium volt a kiindulási, illetve célpontjuk, és a kartell Belgiumban folytatta tevékenységét. Továbbá a Bizottság a piac méretére vonatkozó becslésében figyelembe vette a külföldi társaságok e piacon elért forgalmát. Következésképpen a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy az érintett szolgáltatások a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások voltak”. A Törvényszék az ítélet 71. pontjában azt is kimondta, hogy a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások piacát „a Bizottság helyesen határozta meg érintett piacként”.
- 69 A Törvényszék ezáltal – mint azt a főtanácsnok az indítványának 46. pontjában kiemelte – egyszerűen úgy ítélte meg, hogy az ilyen bemutatás a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 55. pontja értelmében vett olyan piacmeghatározásnak minősült, amely lehetővé tette annak mérlegelését, hogy túllépték-e az 5%-os küszöbértéket.
- 70 Meg kell tehát állapítani, hogy a Ziegler fő érvelése – amely annak vitatására irányul, hogy az érintett piac meghatározásának kötelezettsége alól a Bizottság részére biztosított állítólagos mentesség megalapozott lenne – a megtámadott ítélet szelektív, sőt téves értelmezésén alapul, ennek következtében pedig azt el kell utasítani, hasonlóan a másodlagos érveléséhez, amely szerint a Törvényszék az említett mentesség igazolásaképpen ellentmondásos indokolást fejtett ki, sőt e tekintetben megsértette az indokolási kötelezettségét, mivel ez az érvelés ugyanezen szelektív értelmezésen alapul.
- 71 Másodszor, a Ziegler azon állítását illetően, mely szerint a Törvényszék ezzel az eljárásával legalábbis tévesen értelmezte azokat a jogi követelményeket, amelyeknek a jelen esetben az érintett piac meghatározása során meg kellett volna felelni, emlékeztetni kell arra, hogy az EK 81. cikk

- (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából az érintett piac meghatározásának egyetlen célja annak megállapítása, hogy a szóban forgó megállapodás hatással lehet-e a tagállamok közötti kereskedelemre, és annak célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása-e (a fent hivatkozott *Adriatica di Navigazione* kontra Bizottság ügyben hozott végzés 31. pontja), továbbá hogy annak eldöntése érdekében, hogy a kartell érzékelhetően érinti-e a tagállamok közötti kereskedelmet, azt gazdasági és jogi összefüggéseiben kell megvizsgálni (a C-238/05. sz., *Asnef-Equifax* és *Administración del Estado* ügyben 2006. november 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-11125. o.] 35. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a C-125/07. P., C-133/07. P., C-135/07. P. és C-137/07. P. sz., *Erste Group Bank* és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 24-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-8681. o.] 37. pontja).
- 72 Így a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségével kapcsolatos feltétel mérlegelését illetően azok a követelmények, amelyeknek az érintett piac meghatározása során meg kell felelni, az egyes ügyek körülményeitől függően változnak.
- 73 E feltételek mellett – ellentétben a Ziegler állításával – azon jogi követelményeket illetően, amelyeknek a jelen ügyben a piac meghatározása során meg kellett felelni, a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 70. pontjában megállapította, hogy „a kérdéses ágazat [...] [kellően részletes bemutatása], ideértve a kínálatot, a keresletet és a földrajzi kiterjedést is”, elegendő volt ahhoz, hogy a piac olyan meghatározását képezze, amelynek alapján eldönthető, hogy a jelen esetben túllépték-e a piaci részesedésnek az említett iránymutatás 53. pontjában meghatározott 5%-os küszöbértékét.
- 74 Harmadszor, amennyiben a Ziegler azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen hagyta helyben a Bizottság által a vitatott határozatban végzett piacmeghatározást, emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 256. cikkéből és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből az következik, hogy kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására, kivéve, ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered, másrészt a tények értékelésére. Amint a Törvényszék megállapította vagy értékelte a tényállást, az EUMSZ 256. cikk értelmében a Bíróság a tények jogi minősítésének és az abból a Törvényszék által levont jogkövetkezményeknek a felülvizsgálatára rendelkezik hatáskörrel (lásd többek között a C-185/95. P. sz., *Baustahlgewebe* kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-8417. o.] 23. pontját, valamint a C-90/09. P. sz., *General Química* és társai kontra Bizottság ügyben 2011. január 20-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-1. o.] 71. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 75 A Bíróság így nem rendelkezik hatáskörrel sem a tényállás megállapítására, sem – főszabály szerint – a Törvényszék által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok megvizsgálására. Amennyiben ugyanis a bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket, és a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. E mérlegelés, eltekintve e bizonyítékok elferdítésétől, nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek (lásd a fent hivatkozott *Baustahlgewebe* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 24. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott *General Química* és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 72. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 76 Márpedig a jelen ítélet 74. pontjában felidézett érveléssel a Ziegler valójában a tényállás újbóli mérlegelését kívánja elérni, anélkül hogy hivatkozna a tényállásnak a Törvényszék általi bármilyen elferdítésére. Következésképpen ez az érvelés elfogadhatatlan.
- 77 Az eddigiekre tekintettel az első fellebbezési jogalap első részét részben mint megalapozatlant, részben pedig mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

b) Az első jogalap második, arra alapított részéről, hogy a piaci részesedés 5%-os küszöbértékét nem lépték túl

i) A felek érvei

- 78 A Ziegler azt állítja, hogy még ha a nemzetközi költöztetések belgiumi piacát el is fogadjuk releváns piacként, a Törvényszék megsértette az indokolási kötelezettségét, amikor a megtámadott ítélet 71. pontjában megállapította, hogy a piaci részesedésnek a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 53. pontjában megjelölt 5%-os küszöbértékét a jelen esetben szükségképpen túllépték, ahhoz pedig, hogy e küszöbértéket ne lépjék túl, a piac méretének legalább 435 millió eurónak kellene lennie, ami nem lehet így, mivel a Törvényszék szerint ehhez sokkal tágabb piacból kellene kiindulni, mint amelyet a Bizottság meghatározott.
- 79 Egyrészt, ez utóbbi állítás a Ziegler szerint nincs megindokolva, és a Törvényszék olyan megállapításán alapul, amely nem képezte a felek közötti kontradiktórius vita tárgyát, megsértve a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét, a rendelkezési elvet és a bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat. Másrészt, még ha ez az állítás az érintett piac méretére vonatkozóan a vitatott határozatban nyújtott becslésen is alapul, az ilyen forrás nem fogadható el, mivel a Törvényszék a megtámadott ítélet 59. pontjában megállapította, hogy a piac 83 millió eurós méretére vonatkozó becslés téves volt, továbbá hogy a piacot nem határozták meg. A Törvényszék tehát ellentmondásos okfejtést vezetett le. A Ziegler hozzáteszi, hogy szerinte a nemzetközi költöztetések belgiumi piacának mérete a 2002. évben 880 millió euró körüli lehetett.
- 80 A Bizottság az indokolás megváltoztatása iránti kérelmén kívül hangsúlyozza mindenekelőtt, hogy a tárgyalás során igenis megvitatták a piac feltételezett méretének ahhoz szükséges számszerűsítését, hogy a kartell résztvevőinek piaci részesedése az 5%-os küszöbérték alá eshessen, hangsúlyozza továbbá, hogy a Törvényszék írásban feltett kérdéseire 2010. március 22-én adott válaszában számítási adatokkal is szolgált. Továbbá a releváns piac méretének 880 millió euró összegre értékelését a Ziegler a Bíróság előtt adja elő először, és az képzelgésen alapul. A Bizottság ezenkívül megjegyzi, hogy a Ziegler a 40 millió eurós küszöbérték vizsgálata keretében e piac méretének túlértékelését kifogásolja, a piaci részesedés 5%-os küszöbértékének vizsgálata kapcsán viszont azt sérelmezi, hogy a piac méretét alulértékelték. Végül mindazonáltal az 5%-os küszöbértéket nyilvánvalóan elérték. A Ziegler ugyanis nem vitatja a Törvényszék által a megtámadott ítéletnek többek között a 70. pontjában levezetett számtani okfejtést. Másfelől a Törvényszék által nyújtott magyarázat bőven elegendő az okfejtésének megértéséhez. A Törvényszék tehát a Bizottság szerint eleget tett az indokolási kötelezettségének.

ii) A Bíróság álláspontja

- 81 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az ítélet indokolásából világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a Törvényszék érvelésének oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára, hogy megismerjék a hozott határozat indokait, és a Bíróságnak, hogy a bírósági felülvizsgálatot gyakorolja (lásd többek között a C-259/96. P. sz., Tanács kontra de Nil és Impens ügyben 1998. május 14-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-2915. o.] 32. és 33. pontját, valamint a fent hivatkozott General Química és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontját).
- 82 Ugyanakkor az indokolási kötelezettséget illetően a Törvényszék nem köteles olyan magyarázatot adni, amely egyenként és kimerítően követi a felek által előadott összes érvet. Az indokolás tehát lehet közvetett is, amennyiben lehetővé teszi az érdekelt felek számára, hogy megismerjék érvelésük Törvényszék általi elutasításának okait, és lehetővé teszi a Bíróság számára a felülvizsgálat elvégzését (lásd többek között a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-123. o.] 372. pontját).

83 A jelen esetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 71., az első jogalap jelen részével egyedülként érintett pontjában a következőket állapította meg:

„[...] először is [...] a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy az érintett szolgáltatások a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások voltak [...]. Másodszor ez alapján a Bizottság a piac méretét 83 millió euróra, a kartell résztvevőinek összesített piaci részesedését pedig körülbelül 50%-ra becsülte. E számadatokat a [2009. július 24-i] C(2009) 5810 [végleges] határozatból [...] és az alvállalkozásként elért értékesítések kizárásából [...] eredő kiigazítások figyelembevétele érdekében ki kell igazítani, ami a Bizottság szerint több mint 20 millió eurós összesített forgalmat és közel 30%-os összesített piaci részesedést eredményez. E piaci részesedés azonban még mindig jóval az 5%-os küszöbérték felett van. Harmadszor a Törvényszék kérdéseire válaszolva a tárgyaláson maga a [Ziegler] is megállapította, hogy ahhoz, hogy az 5%-os küszöbértéket ne haladják meg, a piac méretének legalább 435 millió eurónak kellene lennie. Márpedig kizárólag úgy lehetne elérni az érintett piac ilyen méretét, ha sokkal tágabb piacból indulnánk ki, mint a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások piaca, amely piacot azonban a Bizottság helyesen határozta meg érintett piacként.”

84 Először is meg kell állapítani, hogy e 71. pontból kifejezetten kitűnik, hogy a Törvényszék által hivatkozott szám adatok, valamint az e szám adatok alapján a Törvényszék által tett megállapítás igenis a felek közötti kontradiktórius vita tárgyát képezte. Következésképpen el kell utasítani a kontradiktórius eljárás elvének megsértésére, valamint a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének, a rendelkezési elvnek és a bizonyítási teherre vonatkozó szabályoknak ebből eredő megsértésére alapított érvelést.

85 Másodszor, a Törvényszék előtti eljárási ügyiratból kitűnik, hogy a Törvényszék által az említett 71. pontban levont következtetés a piac méretének nem azon a becslésén alapult, amely a vitatott határozatban szerepelt – és amely a megtámadott ítélet 59. pontja szerint téves –, hanem azokon a kiigazított szám adatokon, amelyeket a Bizottság a Törvényszék írásban feltett kérdéseire 2010. március 22-én adott válaszában közölt. Mint az ugyanis a Törvényszék előtti eljárási ügyiratból kitűnik, a Bizottság e válaszában jelezte, hogy „a Belgiumból kiinduló vagy oda irányuló nemzetközi költöztetések piacának teljes méretét az alvállalkozóként nyújtott költöztetési szolgáltatások kizárásával legfeljebb 67,5 millió euróra tudja becsülni”, továbbá hogy a kartell résztvevői e korlátozott piacon is „még mindig legalább közel 30%-os összesített piaci részesedéssel rendelkeznek”. Ebből következik, hogy az indokolás hivatkozott ellentmondásossága nem nyert bizonyítást.

86 E tekintetben hangsúlyozni kell azt is, hogy – mint azt a főtanácsnok az indítványának 73. pontjában megjegyezte – önmagában annak alapján, hogy a vitatott határozatban szereplő egyes számszerű adatokat tévesnek lehetett ítélni, nem állapítható meg, hogy a Bizottság által közölt valamennyi szám adat téves. Mindenesetre a Bizottság által a jelen esetben a Törvényszék kérdéseire adott válaszában közölt szám adatok pontosságának mérlegelése olyan ténybeli kérdés, amelyre – az elferdítés esetét kivéve, amire a jelen ügyben nem hivatkoztak – a jelen ítélet 74. és 75. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően nem terjed ki a Bíróság által a fellebbezés keretében gyakorolt felülvizsgálat.

87 Harmadszor, ellentétben a Ziegler állításával, a Törvényszék által a megtámadott ítélet 71. pontjában levezetett, annak megállapítására irányuló indokolás, hogy a piaci részesedés 5%-os küszöbértékét túllépték, megfelel a jelen ítélet 81. és 82. pontjában felidézett követelményeknek. Magától értetődő ugyanis, hogy a kartell résztvevőinek összesített piaci részesedését csak akkor lehet arányosan csökkenteni, ha a kartellel érintett piac tág. Márpedig, mivel egyrészt a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság helyesen határozta meg a nemzetközi költöztetési szolgáltatások belgiumi piacát, másrészt pedig e piacnak a Törvényszék által alapul vett mérete – az elferdítésre vonatkozó bármilyen állítás hiányában – a fellebbezés szakaszában utóbb nem vitatható, ezen állítás alátámasztása nem igényelt semmilyen különleges indokolást az azon megállapításból levezetett indokoláson kívül, hogy

csak a nemzetközi költöztetési szolgáltatások belgiumi piacánál – amelyet a Bizottság helyesen határozott meg – sokkal kiterjedtebb piac alapul vétele vezethetne ahhoz, hogy az említett küszöbértéket ne lépjék át.

88 E tekintetben ezenkívül meg kell állapítani, hogy amikor a Ziegler azt állítja, hogy a nemzetközi költöztetések belgiumi piacának mérete a 2002. évben elérhette a 880 millió eurót, a Törvényszék által lefolytatott ténybeli mérlegelést is kétségbe kívánja vonni, anélkül hogy a bizonyítékok bármilyen elferdítésére hivatkozna. Mint az a jelen ítélet 74. és 75. pontjában már felidézett ítélkezési gyakorlatból következik, az érvelés azonban a fellebbezés szakaszában elfogadhatatlan.

89 Az eddigiekre tekintettel az első fellebbezési jogalap második részét részben mint megalapozatlant, részben pedig mint elfogadhatatlant el kell utasítani, anélkül hogy szükséges lenne elbírálni a Bizottság által az indokolás megváltoztatása iránt előterjesztett második kérelmet.

c) Az első jogalap harmadik részéről, mely szerint a piaci részesedés 5%-os küszöbértékének túllépése nem elegendő a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettsége kockázatának alátámasztásához

i) A felek érvei

90 A Ziegler másodlagosan azt állítja, hogy mindazonáltal a Törvényszék a megtámadott ítélet 73. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a szóban forgó jogsértés érzékelhetően érinthette a tagállamok közötti kereskedelmet önmagában azon ténynél fogva, hogy a kartell résztvevői az érintett piacon több mint 5%-os részesedéssel rendelkeztek. A Ziegler utal többek között a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 45. pontjára, és egyrészt azt állítja, hogy a szóban forgó vélelem alkalmazásának egyik előfeltétele, hogy olyan megállapodásokról legyen szó, amelyek már természetüknél fogva alkalmasak arra, hogy érintsék a tagállamok közötti kereskedelmet. Márpedig a Törvényszék nem foglalt állást e feltételről, amely egyébként a jelen ügyben nem teljesül. Másrészt – és mindenesetre – az említett iránymutatás 53. pontjában meghatározott pozitív vélelmet ugyanezen pont értelmében nem lehet általánosan és automatikusan alkalmazni. Így a Bizottság továbbra is köteles megvizsgálni az adott ügy körülményeit, és megindokolni e vélelem alkalmazását.

91 A Bizottság megjegyzi, hogy a piaci részesedés 5%-os küszöbértékének – a jelen ügyben egyébként nyilvánvaló – túllépésén kívül egyéb körülmények is megerősítik azt a következtetést, amely szerint a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettsége igenis bizonyítást nyert. A Bizottság így azt állítja, hogy a Ziegler nem veszi figyelembe sem az érintett szolgáltatások határon átnyúló jellegét, sem pedig azt, hogy a kartell Belgium egész területére vonatkozott.

ii) A Bíróság álláspontja

92 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ahhoz, hogy valamely döntés, megállapodás vagy összehangolt magatartás alkalmas legyen a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására, annak objektív jogi vagy ténybeli tényezők összessége alapján kellő valószínűséggel lehetővé kell tennie, hogy közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy lehetségesen olyan irányú hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelmi szerkezetre, amely akadályozhatja a tagállamok között az egységes piac célkitűzéseinek megvalósítását. Ezenkívül szükséges, hogy e hatás ne legyen jelentéktelen (a fent hivatkozott *Asnef-Equifax* és *Administración del Estado* ügyben hozott ítélet 34. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a fent hivatkozott *Erste Group Bank* és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 36. pontja).

93 A Közösségen belüli kereskedelemre gyakorolt hatást rendszerint több olyan tényező együttesen váltja ki, amelyek külön-külön nem lennének szükségszerűen meghatározóak. Meg kell vizsgálni a gazdasági és jogi háttérrel annak eldöntése érdekében, hogy valamely megállapodás érzékelhető hatással van-e a

tagállamok közötti kereskedelemre (a fent hivatkozott Asnef-Equifax és Administración del Estado ügyben hozott ítélet 35. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a fent hivatkozott Erste Group Bank és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 37. pontja).

- 94 Így a Bíróság már kimondta, hogy a valamely tagállam teljes területére kiterjedő megállapodás természeténél fogva azzal a hatással jár, hogy tartóssá teszi a nemzeti piacok szerinti részekre töredekezést, akadályozva ezzel az EUM-Szerződés által célul kitűzött gazdasági keresztbefonódást, ezért pedig az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet (lásd ebben az értelemben a C-35/99. sz. Arduino-ügyben 2002. február 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-1529. o.] 33. pontját; a fent hivatkozott Asnef-Equifax és Administración del Estado ügyben hozott ítélet 37. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Erste Group Bank és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 38. pontját), valamint hogy az érintett szolgáltatások határokon átnyúló jellege releváns szempont annak mérlegeléséhez, hogy fennáll-e a tagállamok közötti kereskedelemnek az említett rendelkezés értelmében vett érintettsége (lásd analógia útján a 311/85. sz., Vereniging van Vlaamse Reisbureaus ügyben 1987. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 1987., I-3801. o.] 18. és 21. pontját).
- 95 A tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségének kérdését tehát az adott ügy valamennyi releváns körülményét figyelembe véve kell mérlegelni. Ezért nem zárható ki, hogy konkrét esetben e körülmények közül már önmagában egyetlen – mint például a Bizottság által a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 53. pontjában meghatározott küszöbértékek nyilvánvaló túllépése – kellően alátámaszthatja, hogy a tagállamok közötti kereskedelem az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében érzékelhetően érintett (lásd analógia útján a 19/77. sz., Miller International Schallplatten kontra Bizottság ügyben 1978. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 1978., 131. o.] 9. pontját, valamint a 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 82., 83. és 86. pontját).
- 96 Másfelől emlékeztetni kell arra, hogy a kereskedelem érintettségéről szóló iránymutatás 53. pontja értelmében „[e] hatások érzékelhetőségét [...] gyakran lehet vélelmezni a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására pusztán jellegüknél fogva képes megállapodásoknál, ha a felek piaci részesedése meghaladja az [...] 5%-os értékhatárt”.
- 97 A jelen esetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 73. pontjában kétséggkívül csupán azt mondta ki, hogy „a [kereskedelem érintettségéről szóló] iránymutatás [53. pontjában] foglalt pozitív vélelem keretében annak bizonyításához, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége érzékelhető jellegű, elegendő, ha a két vagylagos feltétel közül az egyik teljesül”.
- 98 Ugyanakkor az ítélet 53. pontjában a Törvényszék arra is emlékeztetett, hogy „[a kereskedelem érintettségéről szóló] iránymutatás [53. pontjában] foglalt pozitív vélelem csak azon megállapodásokra vagy magatartásokra alkalmazandó, amelyek jellegüknél fogva alkalmasak arra, hogy érintsék a tagállamok közötti kereskedelmet”. Ezenkívül ugyanezen ítélet 52., 65. és 71. pontjában megállapította, hogy egyrészt az érintett szolgáltatások határokon átnyúló jellegét nem vitatták, másrészt pedig a Bizottság helyesen határozta meg a kartell releváns földrajzi piacát akként, hogy az Belgiumra, vagyis valamely tagállam egész területére terjed ki.
- 99 Így a megtámadott ítélet egészének olvasatából az következik, hogy a Törvényszék annak megállapításához, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségével kapcsolatos feltétel a jelen esetben teljesült, nem csupán a piaci részesedés 5%-os küszöbértékének egyébként igen jelentős túllépéséből indult ki, hanem a kartell földrajzi kiterjedésére és az érintett szolgáltatások határokon átnyúló jellegére is tekintettel volt. Így a jelen ítélet 92–95. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlattal összhangban figyelembe vette az adott ügy valamennyi releváns körülményét.

- 100 Ezenkívül, jöllehet a Törvényszék nem foglalt kifejezetten állást az említett iránymutatás 53. pontja alkalmazásának a szóban forgó megállapodás jellegére vonatkozó előfeltételéről, a jelen ítélet 98. pontjában felidézett körülményekből következik, hogy e feltétel a Törvényszék szerint a jelen ügyben – a szóban forgó kartell jellegzetességeit figyelembe véve – nyilvánvalóan teljesült. Az említett pont állítólagos megsértése tehát nem nyert bizonyítást. Ráadásul – tekintettel a jelen ítélet 81. és 82. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra – nem állapítható meg, hogy a Törvényszék az említett vélelem jelen ügyben való alkalmazását illetően ne tett volna eleget az indokolási kötelezettségének.
- 101 E körülmények között a Ziegler által a fellebbezésének alátámasztása érdekében felhozott első jogalap harmadik részét, ennek következtében pedig e teljes jogalapot el kell utasítani, anélkül hogy állást kellene foglalni a Bizottság által az indokolás megváltoztatása iránt előterjesztett második kérelem megalapozottságáról.

B – A második, az EUMSZ 296. cikknek, az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének, továbbá az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkének, valamint a bírság összegével kapcsolatos indokolás mérlegelése során az egyenlő bánásmód általános elvének megsértésére alapított jogalapról

1. A felek érvei

- 102 A Ziegler lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette az uniós jogot, amennyiben a megtámadott ítélet 88–94. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem sértette meg az indokolási kötelezettségét, amikor az eladások értéke arányának a bírság alapösszege, valamint az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg megállapítása céljából történő meghatározásához csupán a jogsértés „különösen súlyos” jellegéből indult ki.
- 103 A Ziegler elsődlegesen egyrészt azt állítja, hogy az indokolási kötelezettségtől való ilyen eltérés biztosítása ellentétes az EUMSZ 296. cikkel. A bírságkiszabási iránymutatás 20. és 22. pontja akként rendelkezik, hogy a Bizottságnak tekintettel kell lennie bizonyos tényezőkre az eladások értéke figyelembe veendő arányának meghatározásához, még akkor is, ha úgy ítéli meg, hogy a legsúlyosabb versenykorlátozásokról van szó. A Törvényszék által a megtámadott ítélet 93. pontjában kifejtett indokolás tehát nem kielégítő, és elferdíti az említett iránymutatás 23. pontját.
- 104 Másrészt a megtámadott ítélet sérti a tisztességes eljáráshoz való, az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikkében biztosított alapvető jogot, amennyiben e jog a „releváns és kielégítő indokolás” kötelezettségét foglalja magában. A Bizottságot e kötelezettség terheli, amikor a versenyjogi jogsértések tárgyában jár el és hoz határozatot, mivel az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatára tekintettel nem vitatható, hogy a Bizottság az EJEE 6. cikke értelmében vett bíróságnak minősül. Ezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal ellentétes, ha a Törvényszék a legsúlyosabb versenyjogi jogsértések esetén alkalmazandó szankciókat illetően eltérést biztosít az indokolási kötelezettségtől.
- 105 A Ziegler hozzáteszi, hogy még ha a Bizottság nem is minősülne olyan bíróságnak, amelyre vonatkoznak az indokolás említett követelményei, a Törvényszék azáltal, hogy a Bizottságot mentesíti az indokolási kötelezettsége alól olyan esetben, amikor a Bizottság az eladások értékének arányát az ilyen típusú korlátozásokra előirányzott sáv alsó határához közel állapítja meg, lemond a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásáról, így pedig megsérti a tisztességes eljáráshoz való jogot. A különösen az Emberi Jogok Európai Bírósága által kialakított ítélkezési gyakorlat ugyanis kimondja, hogy az a felülvizsgálat, amely csupán arra terjed ki, hogy valamely közigazgatási szerv nem lépte-e túl a diszkrecionális jogkörének korlátait, nem minősül az EJEE 6. cikke értelmében vett korlátlan

felülvizsgálatnak. Hasonlóképp, a korlátlan felülvizsgálat gyakorlásának egyszerű lehetősége nem elegendő a tisztességes eljárás garanciáinak való megfeleléshez: ehhez az is szükséges, hogy a felülvizsgálatot az adott ügyben ténylegesen gyakorolják.

- 106 A Ziegler másodlagosan azt állítja, hogy még ha fel is tételezzük, hogy az indokolási kötelezettségtől való ilyen eltérés elvileg elfogadható, a Törvényszék által ezen eltérésnek tulajdonított terjedelem összeegyeztethetetlené teszi azt a fent említett alapvető rendelkezésekkel és az egyenlő bánásmód általános elvével, valamint hiányos indokoláson alapul. Egyrészt az, hogy ez az eltérés a megtámadott ítélet 93. pontja szerint csak akkor alkalmazható, ha a Bizottság a legsúlyosabb versenyjogi korlátozásokra előirányzott sáv alsó határához „igen közeli” mértéket vesz alapul, anélkül hogy a fogalmat meghatároznák, a Ziegler szerint az egyenlő bánásmód elvének megsértésével az eltérő helyzetek azonos kezeléséhez vezet. Másrészt a Törvényszék megsértette az indokolási kötelezettségét, amikor további magyarázat nélkül úgy ítélte meg, hogy az így bevezetett eltérés az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összegre is vonatkozik. Mivel ugyanis a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontjában az szerepel, hogy a kiegészítő összeg a legsúlyosabb jogsértések esetén alkalmazandó, a jogsértés egyszerű természete nem elegendő a fígyelembe veendő arány meghatározásához.
- 107 Ami a 2006-ban elfogadott bírságkiszabási iránymutatásban előírt indokolási kötelezettség terjedelmére vonatkozóan a Bizottság által az indokolás megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmet illeti, a Ziegler szerint az elfogadhatatlan, mindenesetre pedig megalapozatlan. Az ezen iránymutatás 2006-ban történt elfogadását megelőző ítélkezési gyakorlat már jelentőségét veszítette. Az említett iránymutatás megnehezítette a Bizottságra háruló indokolási kötelezettséget. Hasonlóképp, a Bizottság által a versenyjog területén kiszabott bírságok büntető jellegének elismerése, valamint a Charta hatálybalépése megerősítette a bizottsági határozatok indokolásával kapcsolatos követelményeket.
- 108 A Bizottság előjáróban egyrészt megjegyzi, hogy a Ziegler az eladások értékének 17%-os arányára vonatkozó indokolást illetően a Törvényszék előtt nem adott elő a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogára alapított érvelést. A Bizottság másrészt azt kéri, hogy a Bíróság változtassa meg a megtámadott ítélet 90–92. pontjában szereplő indokolást. Különösen, a Bizottság szerint téves az utóbbi 92. pontban megfogalmazott azon állítás, amely szerint a 2006-ban elfogadott bírságkiszabási iránymutatás megnehezítette a Bizottságra háruló indokolási kötelezettséget. A Bizottság azt is hangsúlyozza, hogy a megtámadott ítélet 92. és 93. pontja közötti, a Ziegler által állított feszültség megszűnik, amennyiben a Bíróság helyt az indokolás megváltoztatása iránti kérelemnek, ami a második jogalap elutasítását eredményezné.
- 109 Mindazonáltal e jogalap a Bizottság szerint megalapozatlan. Elsődlegesen, egyrészt az indokolási kötelezettséget illetően a Törvényszék a vitatott határozatra tekintettel helyesen állapította meg, hogy a Bizottság e kötelezettségnek eleget tett. Másrészt az arra alapított érvelés, hogy a Bizottság az EJEE 6. cikke értelmében vett, különleges indokolási kötelezettséggel terhelt bíróság lenne, valamint hogy a megtámadott ítélet hiányos indokolása megfosztaná a Zieglert attól a jogától, hogy a vitatott határozatot korlátlan felülvizsgálati jogkörrel rendelkező, független bíróság előtt megtámadhassa, elfogadhatatlan, mivel ezt az érvelést a Ziegler a fellebbezés szakaszában fejtette ki először, és a Törvényszék előtt is előadhatta volna. Mindazonáltal ez az érvelés megalapozatlan. Különösen, az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata nem cáfolhatja az Európai Unióban fennálló azon ítélkezési gyakorlatot, mely szerint a Bizottság nem tekinthető az EJEE 6. cikke értelmében vett bíróságnak.
- 110 Másodlagosan, a bírság összegével kapcsolatos indokolás mérlegelése kapcsán, az eladások értékének a bírság alapösszege meghatározásának alapjául szolgáló arányát illetően a Bizottság utal a vitatott határozatban előadott indokolásra vonatkozó fenti érveire. Az eladások értékének az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározásának alapjául szolgáló arányát illetően a Bizottság úgy véli, hogy nem vitatható, hogy a jelen ügyben alapul vett 17%-os arány a 15%-tól 25%-ig terjedő

skála alján helyezkedik el, illetve hogy ugyanazok a súlyossági körülmények kétszer is ugyanazt az arányt eredményezhetik, figyelembe véve, hogy magának a jogsértésnek a súlyosságára vonatkozó két értékelésről van szó.

2. A Bíróság álláspontja

a) A Bizottságnak az indokolás megváltoztatása iránti kérelméről

111 Meg kell állapítani, hogy még ha a Törvényszék a megtámadott ítélet 90–92. pontjában tévesen is mondta volna ki, hogy az 1998-ban elfogadott bírságkiszabási iránymutatás helyébe lépő, 2006-ban elfogadott iránymutatás megnehezítette a Bizottságot akkor terhelő indokolási kötelezettséget, amikor az uniós versenyjog megsértéséért szankciókat alkalmaz, ez nem lenne hatással a Ziegler által felhozott második jogalap megalapozottságának elemzésére. A megtámadott ítélet 93–96. pontjában ugyanis a Törvényszék megállapította, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben nem volt szükség ilyen megerősített indokolásra. Így a Törvényszék a megtámadott ítélet 90–92. pontjában kifejtett indokolásból a jelen ügyre vonatkozóan nem vont le semmilyen ténybeli vagy jogi következtetést.

112 Ezért a Bizottság kérelmét úgy kell tekinteni, hogy az a megtámadott ítélet mellékesen kifejtett indokai ellen irányul, következésképpen hatástalan, mindenesetre pedig el kell utasítani (lásd ebben az értelemben a C-137/95. P. sz., SPO és társai kontra Bizottság ügyben 1996. március 25-én hozott végzés [EBHT 1996., I-1611. o.] 47. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-182/99. P. sz., Salzgitter kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10761. o.] 54. és 55. pontját).

b) A második jogalap megalapozottságáról

i) Az elsődlegesen előadott részből

113 Előjáróban meg kell állapítani, hogy jóllehet a jelen rész keretében a Ziegler többek között az EUMSZ 296. cikk megsértésére alapított kifogást terjeszt elő, a jelen esetben az EK 253. cikk alkalmazandó, mivel a vitatott határozatot a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt fogadták el. Ennek ugyanakkor nincs jelentősége, mivel a jelen ügyben vizsgált uniós jogi aktusok indokolására az EK 253. cikk keretében nem vonatkoznak eltérő jogi követelmények azokhoz képest, amelyek az EUMSZ 296. cikk második bekezdése keretében irányadók. E kifogást tehát akként kell érteni, hogy az többek között az EK 253. cikk megsértésére vonatkozik.

114 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 253. cikkben előírt indokolási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabálynak minősül, amelyet külön kell választani az indokolás megalapozottságának kérdésétől, amely a vitatott jogi aktus érdemi jogszerűségére vonatkozik (a C-521/09. P. sz., Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-8947. o.] 146. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

115 E megközelítésben egyrészt az EK 253. cikk által megkövetelt indokolást a kérdéses jogi aktus természetéhez kell igazítani, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a jogi aktust meghozó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekelt megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét. Különösen, ami az egyedi határozatokat illeti, az azok indokolására vonatkozó kötelezettség célja – a bírósági felülvizsgálat lehetővé tételén kívül – az érintett részére elegendő tájékoztatás biztosítása annak eldöntéséhez, hogy a határozat adott esetben valamely, az érvényességének vitatását lehetővé tevő hibában szenved-e (a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 147. és 148. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 116 Másrészt az indokolás követelményét az ügy körülményeire, így többek között a jogi aktus tartalmára, az előadott indokok jellegére, valamint a címzettek, illetve a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett más személyek magyarázathoz jutás iránti érdekére figyelemmel kell értékelni. Nem követelmény az indokolással szemben, hogy a releváns tény- és jogkérdések minden részletére kitérjen, amennyiben nem csupán szövege, hanem egyben kontextusa, valamint a tárgyra vonatkozó jogszabályok összessége alapján döntendő el az a kérdés, hogy az indokolás megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek (a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 150. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 117 Továbbá, az eladások értékének a bírság alapösszege meghatározásának alapjául szolgáló aránya megválasztását illetően a bírságkiszabási iránymutatás 21. pontja kimondja, hogy „[á]ltalános szabály szerint az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják”. Ezenkívül az iránymutatás 22. pontja akként rendelkezik, hogy „[a]nnak eldöntéséhez, hogy az eladások értékének adott esetben alkalmazandó aránya alacsonyabb vagy magasabb legyen ennél a mértéknél, a Bizottság olyan tényezőket fog figyelembe venni, mint például a jogsértés jellege, az érintett felek összesített piaci részesedése, a jogsértés földrajzi kiterjedése, valamint az, hogy a jogsértés megvalósult-e”. Az iránymutatás 23. pontja kimondja, hogy „[az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló – általában titkos – horizontális megállapodások] esetén az eladások arányát általában a legmagasabb szinten állapítják meg”.
- 118 Az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározását illetően a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontja kimondja, hogy „függetlenül attól, hogy a vállalkozás milyen hosszú időszakon keresztül vett részt a jogsértésben, a Bizottság [...] az alapösszegbe beépít egy olyan összeget, mely az eladások értékének 15 és 25%-a között mozog, annak érdekében, hogy a vállalkozásokat elrettentsék attól, hogy egyáltalán árrögzítésről [...] szóló horizontális megállapodásokat kössenek. [...] Annak eldöntésére, hogy adott esetben az eladások értékének mekkora hányada alkalmazandó, a Bizottság figyelembe fog venni bizonyos – főként a 22. pontban meghatározott – tényezőket”.
- 119 A jelen ügyben az eladások értékének a bírság alapösszege meghatározásának alapjául szolgáló arányát illetően a Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 89. pontjában megállapította – amit a Ziegler nem vitatott –, hogy „a Bizottság megfelelően megindokolta a jogsértés »különösen súlyosnak« való minősítését”, továbbá a megtámadott ítélet 87. pontjában felidézte az EK 253. cikkben előírt indokolási követelmény tartalmát, az ítélet 91. pontjában pedig a bírságkiszabási iránymutatás 19., 21. és 23. pontjának lényegi tartalmát, a megtámadott ítélet 93. pontjában a következő megállapításokat tette:
- „meg kell állapítani, hogy a [vitatott] határozat (543) preambulumbekzdésében a Bizottság e mértéket 17%-ban, azaz alig magasabb szinten állapította meg, mint e skála fele, és választását csupán a jogsértés »különösen súlyos« jellegével indokolta. A Bizottság azonban nem fejtette ki részletesebben, hogy a jogsértés »különösen súlyosnak« való minősítése miért vezette a 17%-os mérték megállapításához, nem pedig »legmagasabb szinten« egy jóval nagyobb arány megállapításához. Ezen indokolás csak abban a helyzetben lehet elegendő, ha a Bizottság a legsúlyosabb korlátozásokra előírányzott sáv alsó határához igen közeli mértéket alkalmaz, amely egyébként igen kedvező a felperes számára. Ebben az esetben ugyanis nincs szükség olyan további indokolásra, amely az iránymutatásban rejlő indokolást meghaladja. Ha azonban a Bizottság magasabb mértéket kívánt volna alkalmazni, részletesebb indokolással kellett volna szolgálnia.”
- 120 Az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározása céljából alapul vett arányt illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 94. pontjában úgy ítélte meg, hogy „[m]ivel [...] a [vitatott] határozat (556) preambulumbekzdése az (542) preambulumbekzdésre hivatkozik, és a sáv alsó határa ugyanaz, a fenti megfontolások az ezen összeg megállapításának indokolására vonatkozó kifogásokra is vonatkoznak”.

- 121 E körülményekből először is az következik, hogy a Törvényszék a jelen ítélet 115. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően megállapította, hogy az eladások értékének a bírság alapösszege meghatározásának alapjául szolgáló arányát illetően a Bizottság által a vitatott határozatban előadott indokolás világos, egyértelmű, és megfelel a bírságkiszabási iránymutatás 21. és 23. pontjában meghatározott módszernek. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e 21. és 23. pontban a Bizottság bejelentette, hogy általában olyan arányt fog figyelembe venni, amely az eladások értékének 30%-áig terjedhet, viszont az olyan jogsértések esetében, mint az árak rögzítéséről és a piac felosztásáról szóló horizontális megállapodások, amilyenek a vitatott határozat a szóban forgó kartellt is minősítette, és amit a Ziegler nem vitatott, az alkalmazott arány általában „a legmagasabb szinten” lesz.
- 122 Másodsor, mivel a 17%-os mérték érzékelhetően alacsonyabb, mint a Bizottság által az említett iránymutatásban a legsúlyosabb versenykorlátozások esetére előírányzott legmagasabb szint, a Törvényszék – helyesen – úgy ítélte meg, hogy e mérték a Ziegler számára nagyon kedvező volt. Ezért a jelen ítélet 116. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat alapján a Törvényszék megalapozottan állapította meg, hogy a Zieglernek nem fűződött érdeke ahhoz, hogy ezen arány megválasztására vonatkozóan különleges magyarázathoz jusson, továbbá hogy a Bizottság ezért nem volt köteles ezzel összefüggésben különösen megindokolni a vitatott határozatot.
- 123 Harmadszor, a megtámadott ítéletből nem tűnik ki, egyébként pedig a Ziegler sem állítja, hogy a vitatott határozatot sajátos összefüggések között fogadták volna el, vagy olyan különleges sajátosságokkal rendelkező kartellre vonatkozna, amely az eladások értékének a bírság alapösszege meghatározásához alapul vett arányának megválasztását illetően a Bizottság részéről olyan különleges indokolást követelne azon kívül, amelyet a Bizottság előadott, amelynek hiányát a Törvényszéknek szankcionálnia kellene.
- 124 Negyedszer, közelebbről az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározása céljából alapul vett arányt illetően meg kell állapítani, hogy egyrészt a szóban forgó kartell a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontjában említett azon jogsértések kategóriájába tartozik, amelyekről ezen iránymutatás 23. pontja is szól, másrészt pedig a 17%-os mérték az említett 25. pont szerinti, 15% és 25% közötti sávnak is az alsó határán helyezkedik el. A Törvényszék tehát a megtámadott ítélet 94. pontjában megalapozottan utalt a bírság alapösszegének meghatározásához alapul vett arány indokolásával kapcsolatos elemzésére. Ezért a jelen ítélet 121–123. pontja szerinti megfontolások arra az elemzésre is érvényesek, amelyet a Törvényszék a Bizottság által a vitatott határozatban az említett aránnyal kapcsolatban kifejtett indokolást illetően végzett.
- 125 E körülmények között megalapozatlanként el kell utasítani a Ziegler által felhozott azon kifogást, amely szerint a Törvényszék megsértette az EK 253. cikket, amikor elmulasztotta szankcionálni azt, hogy a vitatott határozat az eladások értékének a bírság alapösszege és az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározásának alapjául szolgáló aránya megválasztását nem indokolja meg, sőt az ezzel kapcsolatos minden indokolási kötelezettség alól mentesítette a Bizottságot.
- 126 Ezenkívül a tisztességes eljáráshoz való, a Charta 47. cikkében és az EJEE 6. cikkében biztosított alapvető jog állítólagos megsértését illetően előljáróban meg kell jegyezni, hogy a Charta 47. cikke által az uniós jogban biztosított védelem egyenértékű az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében biztosított védelemmel. Ezért kizárólag az előbbi rendelkezésre kell utalni (lásd ebben az értelemben a C-386/10. P. sz., Chalkor kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-13085. o.) 51. pontját).
- 127 Amennyiben a Ziegler azt állítja, hogy a jelen ügyben a Charta e rendelkezését mind a Bizottság, mind pedig a Törvényszék megsértette, egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, ha valamely félnek megengednék, hogy először a Bíróság előtt hozzon fel olyan jogalapot, amelyet a Törvényszéknél nem terjesztett elő, az azt jelentené, hogy a Törvényszék által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával fordulhatna a Bírósághoz, amelynek hatásköre a fellebbezési eljárásban korlátozott. A fellebbezési eljárás keretében tehát a Bíróság hatásköre az első fok bírái előtt

megvitatott jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik (a C-202/07. P. sz., France Télécom kontra Bizottság ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2369. o.] 60. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a C-628/10. P. és C-14/11. P. sz., Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekben 2012. július 19-én hozott ítélet 111. pontja).

- 128 Márpedig az elsőfokú eljárás keretében a Ziegler semmilyen érvet nem terjesztett elő annak alátámasztására, hogy a vitatott határozat elfogadásával a Bizottság megsértette volna a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát. Ezért a jelen kifogás elfogadhatatlan.
- 129 Másrészt, amennyiben e kifogással a Ziegler azt állítja, hogy ezt az alapvető jogot maga a Törvényszék is megsértette, meg kell állapítani, hogy a Ziegler állítása szerint e sérelem abból ered, hogy a Törvényszék az uniós jog megsértésével mentesítette a Bizottságot azon indokolási kötelezettség alól, amely akkor terheli őt, amikor az eladások értékének a bírság alapösszege, valamint az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározásának alapjául szolgáló arányáról dönt.
- 130 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy e kifogás téves feltevésen alapul, mint ez a jelen ítélet 125. pontjából is kitűnik, amennyiben a Törvényszék semmilyen módon nem mentesítette a Bizottságot az őt terhelő indokolási kötelezettség alól. Az említett kifogást tehát, mint ennyiben megalapozatlant, el kell utasítani.
- 131 Ezért a jelen fellebbezési jogalap elsődleges részét teljes egészében el kell utasítani.

ii) A másodlagosan előadott részről

- 132 Először is emlékeztetni kell arra, hogy az egyenlő bánásmód elve az uniós jog általános elvének minősül, amelyről a Charta 20. és 21. cikke rendelkezik. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ez az elv megköveteli, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (a C-550/07. P. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-8301. o.] 54. és 55. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 133 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik az is, hogy a bírság összegének megállapítása érdekében eltérő számítási módszerek alkalmazása nem járhat az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti megállapodásban vagy összehangolt magatartásban részt vevő vállalkozások közötti hátrányos megkülönböztetéssel (a fent hivatkozott Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 58. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 134 A Bíróság ugyanakkor már több alkalommal úgy ítélte meg, hogy a Bizottság korábbi döntéshozatali gyakorlata a versenyjog területén kiszabott bírságok esetében nem szolgál jogi keretként, a más ügyekre vonatkozó határozatoknak pedig a hátrányos megkülönböztetések fennállását illetően csupán tájékoztató jellege van (a C-167/04. P. sz., JCB Service kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8935. o.] 205. pontja, valamint a fent hivatkozott Erste Group Bank és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 233. pontja).
- 135 A jelen esetben ugyanakkor a Ziegler nem azt kifogásolja, hogy a Törvényszék elmulasztotta szankcionálni az egyenlő bánásmód elvének általa történő megsértését, hogy a Bizottság a Zieglerrel szemben a bírság alapösszege, valamint az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározásához az eladások értékének 17%-os arányát vette alapul, miközben az ugyanezen kartellben részt vevő, a Ziegleréhez hasonló magatartást tanúsító másik vállalkozással szemben 15%-os arányt alkalmazott. Épp ellenkezőleg, a Ziegler azt állítja, hogy a Törvényszék általa sértette meg ezt az elvet, hogy a megtámadott ítélet 93. pontjában közvetetten megállapította, hogy az olyan esetek,

amelyekben a bírság számítása az eladások értéke 17%-ának megfelelő arányból kiindulva történik, hasonlóknak tekinthetők azokhoz az esetekhez, amelyekben e számítást az említett érték 15%-os aránya alapján végzik el.

- 136 Márpedig meg kell állapítani, hogy egyrészt az említett 93. pontban semmi ilyen megállapítás nem szerepel. Másrészt és mindenesetre, figyelembe véve a jelen ítélet 134. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatot, a Bizottság esetleges jövőbeli gyakorlatával való elméleti összehasonlítás a hátrányos megkülönböztetések fennállását illetően a legkevésbé sem lehet releváns.
- 137 Ebből következik, hogy az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogást el kell utasítani.
- 138 Másodszor, azzal kapcsolatban, hogy a Törvényszék állítólag megsértette az őt terhelő indokolási kötelezettséget, amikor a megtámadott ítélet 94. pontjában megengedte a Bizottságnak, hogy az eladások értékének az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeg meghatározása érdekében figyelembe veendő arányát önmagában a jogsértés különösen súlyos jellege folytán 17%-ban állapítsa meg, miközben a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontjából az következik, hogy csupán a jogsértés természete nem lehet elegendő az irányadó arány meghatározásához, egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ítélet 124. és 125. pontjában már megállapítást nyert, hogy a megtámadott ítélet 94. pontja nem sérti meg az EK 253. cikket oly módon, ahogyan azt a Ziegler a jelen jogalap elsődlegesen előadott része keretében állítja.
- 139 Másrészt, ellentétben a Ziegler állításával, a Törvényszéknek a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontjára tekintettel sem kellett megindokolnia a határozatát. Az iránymutatásban említett sávon belül figyelembe veendő százalékos arány meghatározását illetően ugyanis e pont kétségtől kimondja, hogy „[a]nnak eldöntésére, hogy adott esetben az eladások értékének mekkora hányada alkalmazandó, a Bizottság figyelembe fog venni bizonyos – főként [az ugyanezen iránymutatás] 22. [pontjában] meghatározott – tényezőket”. E tényezők között azonban a szóban forgó jogsértés jellege pontosan, hogy szerepel.
- 140 Ráadásul, mint azt a főtanácsnok az indítványának 129. pontjában megjegyezte, a 25. ponttal együtt értelmezett 22. pontból kitűnik, hogy e pont csupán olyan általános kijelentésnek minősül, amelyből nem vezethető le egyrészt, hogy a Bizottságnak minden egyes konkrét esetben szükségképpen figyelembe kellene vennie e tényezők mindegyikét, és az egyes tényezők tekintetében alkalmazott arányt részletesen meg kellene indokolnia, másrészt pedig, hogy a Törvényszéknek így szükségképpen meg kellene állapítania, hogy a Bizottság által előadott indokolás hiányos, amennyiben a Bizottság az e 22. pontban említett minden egyes tényező tekintetében nem indokolja meg a határozatát.
- 141 E feltételek mellett, továbbá a jelen ítélet 81. és 82. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra tekintettel látható, hogy a Törvényszék a jogilag megkövetelt módon megindokolta a megtámadott ítélet 94. pontjában megfogalmazott következtetést.
- 142 Másfelől az, hogy a Ziegler véleménye szerint a Törvényszék álláspontja az ügy érdemét illetően téves, nem eredményezheti azt, hogy a megtámadott ítéletnek hiányos az indokolása. A jelen ítélet 114. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat alapján ugyanis az indokolási kötelezettséget meg kell különböztetni az indokolás megalapozottságának kérdésétől.
- 143 Ezért a megtámadott ítélet hiányos indokolására alapított kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani, következésképpen pedig teljes egészében el kell utasítani a másodlagosan előadott jelen részt.
- 144 Mivel tehát a Ziegler által a jelen jogalap alátámasztása érdekében előadott egyik kifogásnak sem lehet helyt adni, a második fellebbezési jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

C – A harmadik, a Bizottság objektív pártatlanságának hiányára alapított kifogás elutasítása során az indokolási kötelezettség, a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog és a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított jogalapról

1. A felek érvei

- 145 A Ziegler először is azt állítja, hogy a megtámadott ítélet 103–107. pontjának hiányos az indokolása, amennyiben a Törvényszék nem indokolja meg, hogy miért utasította el a Bizottság objektív pártatlanságának hiányára alapított kifogást. A Ziegler szerint a Törvényszék által a megtámadott ítélet 104. és 106. pontjában kifejtett indokolás a szubjektív pártatlanságra vonatkozik, vagyis a Törvényszék összekeveri e két fogalmat. Az objektív pártatlanság már a vitatott határozatot megelőzően létezik, és olyan tényezőkön alapul, amelyek kívül esnek e határozaton, anélkül hogy abban kifejezésre kellene jutniuk. E pártatlanság vizsgálata során azt a kérdést kell feltenni, hogy bizonyos ellenőrizhető tények a Bizottság magatartásától függetlenül kétségbe vonhatják-e a Bizottság pártatlanságát.
- 146 A Ziegler másodszor azt állítja, hogy a vitatott határozat nélkülözi az objektív pártatlanságot, ezért pedig a Törvényszék az említett jogalap elutasításával megsértette a tisztességes eljáráshoz való, a Charta 47. cikkében és az EJEE 6. cikkében biztosított jogát, valamint a megfelelő ügyintézéshez való, a Charta 41. cikkében biztosított jogát. Egyrészt e rendelkezések objektív pártatlansági kötelezettséget támasztanak a Bizottsággal szemben, még akkor is, ha a Bizottság nem minősül az említett 47. és 6. cikk értelmében vett bíróságnak. A Bizottságra legalábbis a megfelelő ügyintézéshez való, a Charta 41. cikkében biztosított jog alapján vonatkozik e kötelezettség. Másrészt az objektív pártatlanság e követelménye a jelen ügyben nem teljesül. A Ziegler terhére rótt jogsértés mind annak következtében érinti a Bizottságot, hogy e jogsértés egyik sértettje a Bizottság, mind pedig azért, mert a Bizottság tisztviselői a látszatárájánlatok kérelmezőiként érintettek voltak. Márpedig az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint a jogsértés sértettjei nem bírálhatják el a jogsértést.
- 147 A Bizottság úgy véli, hogy a jelen jogalap nem megalapozott. Ami a megtámadott ítélet indokolását illeti, az Emberi Jogok Európai Bíróságának a szubjektív pártatlansággal kapcsolatos ítélkezési gyakorlata a Bizottság szerint nem releváns, mivel a Bizottság nem hasonlítható valamely bírósághoz. Továbbá az, hogy a Bizottság – vagy valamely másik uniós intézmény – a kartell egyik sértettje, önmagában nem vonhatja kétségbe azt, hogy a Bizottság teljesen pártatlanul folytatja le a vizsgálatot. A jelen ügyben e körülmény semmilyen módon nem érinti a Ziegler védelemhez való jogát. A jelen esetben a Törvényszék megalapozottan vette figyelembe, hogy a Ziegler semmilyen konkrét bizonyítékot nem tudott előterjeszteni az állításának alátámasztása érdekében. Következésképpen a Törvényszék helyesen indokolta ezen érvelés elutasítását.
- 148 A tisztességes eljáráshoz való alapvető joggal és a megfelelő ügyintézés elvével kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy ő nem tekinthető a Charta 47. cikke és az EJEE 6. cikke értelmében vett bíróságnak. Másfelől elismeri, hogy természetesen vonatkozik rá a pártatlanság kötelezettsége, különösen a közigazgatási vizsgálat során, a megfelelő ügyintézés elve keretében, viszont úgy véli, hogy a jelen esetben eleget tett e pártatlansági kötelezettségnek.

2. A Bíróság álláspontja

- 149 Először is, a megtámadott ítélet indokolásának állítólagos hiányával kapcsolatban egyrészt hangsúlyozni kell, hogy a jelen ítélet 81. és 82. pontjában felidézett állandó ítélkezési gyakorlat szerint az indokolási kötelezettséget illetően a Törvényszék nem köteles olyan magyarázatot adni, amely egyenként és kimerítően követi a felek által előadott összes érvet. Az indokolás tehát lehet közvetett is, amennyiben lehetővé teszi az érdekelt felek számára, hogy megismerjék érvelésük Törvényszék általi elutasításának okait, és lehetővé teszi a Bíróság számára a felülvizsgálat elvégzését. Másrészt, a jelen ítélet 114. pontjában említett, szintén állandó ítélkezési gyakorlat szerint az indokolási kötelezettséget meg kell különböztetni az indokolás megalapozottságának kérdésétől.

- 150 A jelen esetben a megtámadott ítélet 104. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy „a Bizottság objektivitásának állítólagos hiánya nem minősül a védelemhez való jog olyan megsértésének, amely a [vitatott] határozat megsemmisítését eredményezheti, hanem a bizonyítékok értékelésének vagy a határozat indokolásának felülvizsgálata keretében elvégzett vizsgálat részét képezi”. A Törvényszék ebből az ítélet 105. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy e jelen jogalap mint megsemmisítési jogalap hatástalan.
- 151 Ugyanakkor a megtámadott ítélet 106. pontjában a Törvényszék a teljesség kedvéért megállapította, hogy e jogalap „megalapozatlan [is]”, egyrészt azért, mert „[a Ziegler] által hivatkozott elemek [...] nem bizonyítják a Bizottságnak vagy valamely alkalmazottjának a [vitatott] határozatban kifejeződésre jutó állítólagos elfogultságát” – ezen elemek bizonyító erejének hiányát a Törvényszék ezt követően vizsgálta meg –, másrészt pedig azért, mert a Ziegler által többek között a tárgyaláson előadott érvek „szintén nem [támasztották] alá azon állítását, miszerint a Bizottság az ügy vizsgálata során részrehajló volt”. E tekintetben a Törvényszék különösen úgy ítélte meg, hogy „[a Ziegler] nem [bizonyította], hogy az egyes alkalmazottak terhére rótt magatartás, amennyiben azt bizonyítottnak vesszük, hogyan sérthette volna a tisztességes eljáráshoz való jogot”.
- 152 Ezért a Törvényszék, jóllehet az említett pontokban kétségkívül nem tett különbséget az objektív pártatlanság és a szubjektív pártatlanság között, világosan megjelölte azt az okot, amelynek alapján úgy ítélte meg, hogy a Ziegler által felhozott jogalaprak nem lehet helyt adni, ezáltal pedig a jelen ítélet 149. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a jogilag megkövetelt módon válaszolt az e társaság által előadott érvelésre, továbbá lehetővé tette a Bíróságnak, hogy a felülvizsgálati jogkörét gyakorolja. Ami azt a kérdést illeti, hogy helytálló-e a Törvényszék okfejtése, amennyiben az az objektív pártatlanságra ugyanazokat a követelményeket alkalmazza, mint a szubjektív pártatlanságra, ez olyan érdemi kérdés, amely akár megalapozott, akár nem, a jelen ítélet 114. pontjában már említett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően nem eredményezheti a megtámadott ítélet indokolásának hiányát.
- 153 Az eddigiekből következik, hogy a jelen fellebbezési jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.
- 154 Másodsor, a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog és a megfelelő ügyintézés elve állítólagos megsértését illetően emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet a Bizottság nem tekinthető az EJEE 6. cikke értelmében vett „bíróságnak” (lásd ebben az értelemben a 209/78-215/78. és 218/78. sz., van Landewyck és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1980. október 29-én hozott ítélet [EBHT 1980., 3125. o.] 81. pontját, valamint a fent hivatkozott Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 7. pontját), ez nem változtat azon, hogy a közigazgatási eljárás során köteles tiszteletben tartani az Unió által biztosított alapvető jogokat, amelyek között szerepel a megfelelő ügyintézéshez való, a Charta 41. cikkében szabályozott jog. Különösen a Bizottság előtti kartelljogi közigazgatási eljárásban a Chartának ez utóbbi cikke, nem pedig a 47. cikke alkalmazandó (lásd ebben az értelemben a C-109/10. P. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 2011. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-10329. o.] 53. pontját, valamint a C-110/10. P. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 2011. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-10439. o.] 48. pontját).
- 155 A Charta 41. cikke értelmében mindenkinek joga van többek között ahhoz, hogy ügyeit az Unió intézményei részrehajlás nélkül intézzék. A pártatlanság e követelménye magában foglalja egyrészt a szubjektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az ügyben eljáró érintett intézmény egyik tagja sem mutathat elfogultságot vagy személyes előítéletet, másrészt pedig az objektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az intézménynek e tekintetben megfelelő biztosítékokat kell nyújtania az összes jogszerű kétely kizárására (lásd analógia útján a C-341/06. P. és C-342/06. P. sz., Chronopost és La Poste kontra UFX és társai egyesített ügyekben 2008. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-4777. o.] 54. pontját, valamint a C-308/07. P. sz., Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben 2009. február 19-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-1059. o.] 46. pontját).

- 156 A jelen résznek csak az objektív pártatlanság fogalma a tárgya. A Ziegler lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a jelen esetben objektíve pártatlan volt, figyelembe véve, hogy a Bizottság maga is a szóban forgó kartell sértettjének tekintette magát, továbbá hogy a Bizottság tisztviselői is kértek látszatárajánlatokat.
- 157 Egyrészt meg kell állapítani, hogy önmagában az, hogy a Bizottság az Unió pénzügyi érdekeit sértő kartell tárgyában folytat vizsgálatot és alkalmaz szankciót, nem jelenti azt, hogy a Bizottság nélkülözne az objektív pártatlanságot. Ha ez nem így lenne, önmagában az a lehetőség, hogy a Bizottság – sőt az Unió valamely más intézménye – az EK 81. cikk szerinti versenyellenes magatartás sértettje lehetett, azzal a hatással járna, hogy – mint azt a főtanácsnok az indítványának 149. pontjában megjegyezte – a Bizottságot megfosztaná az e magatartások vizsgálatára irányuló hatáskörétől, ami elfogadhatatlan lenne. E tekintetben különösen hangsúlyozni kell, hogy az EK 85. cikk – jelenleg az EUMSZ 105. cikk – értelmében a Szerződések által a Bizottságra ruházott feladatok között szerepel éppen az, hogy biztosítsa az EK 81. cikkben és az EK 82. cikkben megállapított elvek alkalmazását.
- 158 Másrészt az, hogy a Bizottságnak az uniós versenyjogi jogsértések tárgyában eljáró, valamint az intézmény tisztviselői és alkalmazottai költözéseinek lebonyolításáért felelős szervezeti egységei ugyanazon szervezeti struktúrába tartoznak, önmagában szintén nem vonhatja kétségbe az intézmény objektív pártatlanságát, mivel az említett szervezeti egységek szükségképpen részét képezik annak a struktúrának, amelybe tartoznak (lásd analógia útján a C-199/11. sz., Otis és társai ügyben 2012. november 6-án hozott ítélet 64. pontját).
- 159 Harmadrészt, a Bíróság már megállapította, hogy a Bizottság határozataira kiterjed az uniós bíróság által gyakorolt felülvizsgálat, továbbá hogy az uniós jog rendelkezik a Bizottság által többek között az EK 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott határozatok bírósági felülvizsgálatának rendszeréről, amely a Charta 47. cikke által megkövetelt valamennyi garanciának megfelel (lásd a fent hivatkozott Otis és társai ügyben hozott ítélet 56. pontját). Ennélfogva a Bizottság semmiképpen nem tekinthető úgy, mint amely egyszerre lehet a jogsértés sértettje és az azt szankcionáló bíróság.
- 160 E körülményekre tekintettel a Törvényszék jogilag megalapozottan állapította meg, hogy a Bizottság nem sértette meg az őt terhelő pártatlansági kötelezettséget. Ezért a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor elutasította a Ziegler által felhozott, a tisztességes eljáráshoz való jognak és a megfelelő ügyintézés általános elvének megsértésére alapított jogalapot.
- 161 Továbbá a jelen ítélet 75. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat alapján kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít, eltekintve e bizonyítékok elferdítésétől. Így, mivel a jelen rész keretében a Ziegler a Törvényszék előtt általa felhozott jogalap alátámasztása érdekében általa előterjesztett bizonyítékoknak a Törvényszék általi mérlegelését kívánja kétségbe vonni, és nem hivatkozik azok semmilyen elferdítésére, ezt az érvelést mint elfogadhatatlant el kell utasítani.
- 162 Ebből következik, hogy a Ziegler által a fellebbezésének alátámasztása érdekében felhozott harmadik jogalap második része részben megalapozatlan, részben pedig elfogadhatatlan, ezért azt, ennek következtében pedig a harmadik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

D – A negyedik, a bíróságok csökkentésének mérlegelése során az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított jogalapról

1. A felek érvei

- 163 A Ziegler azt állítja, hogy a Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 167. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a Ziegler fizetőképességét illetően hibát követett el, az egyenlő bánásmód elvét megsértve jutott arra a következtetésre, hogy a Bizottság jogosult volt arra, hogy a kartellben részt

vevő másik vállalkozást a bírságkiszabási iránymutatás 37. pontja alapján az eredeti bírság összegének 70%-os csökkentésében részesítse, miközben nem állt szándékában, hogy a Zieglerrel szemben kiszabott bírság összegét ugyanezen az alapon csökkentse. A Ziegler ugyanis azt állítja, hogy neki joga volt ahhoz, hogy a különleges helyzetét a Bizottság az említett 37. pontra tekintettel ellemesse, mivel úgy véli, hogy e másik vállalkozáshoz hasonlóan ő is fizetésektelen helyzetben volt, amit a Törvényszék is megállapított.

164 Az ezen eltérő bánásmód vonatkozásában a Törvényszék által a megtámadott ítélet 171. pontjában kifejtett, a teljes forgalom 10%-os felső határával összefüggő igazolásra a Bizottság nem hivatkozott. Ráadásul ez az igazolás ellentmond a Törvényszék azon okfejtésének, amely szerint az egyedül a forgalomra alapított mérlegelés nem veszi figyelembe a vállalkozás konkrét helyzetét, vagyis önmagában nem releváns a bírság összegének csökkentésével kapcsolatos döntés meghozatala során. E körülményekre tekintettel a Ziegler szerint a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni, mint ahogy a vitatott határozat 2. cikkét meg kell semmisíteni. Legalábbis azonban a Zieglerrel szemben kiszabott bírságot jelentősen csökkenteni kell.

165 A Bizottság válaszul előadja, hogy a jelen jogalapot el kell utasítani. Egyrészt a bírságkiszabási iránymutatás 35. pontjának alkalmazása során a Bizottság igenis tiszteletben tartotta az egyenlő bánásmód elvét. E tekintetben hangsúlyozza többek között, hogy az e 35. pont alkalmazása iránti valamennyi kérelmet a sajátos társadalmi és gazdasági környezet hiánya folytán elutasította. Másrészt az iránymutatás 37. pontja egészen kivételes helyzetre utal. Márpedig a szóban forgó másik vállalkozás egészen sajátos helyzetben volt olyan okok miatt, amelyek a Ziegler vonatkozásában bizalmasak, viszont amelyekről a Törvényszék tudomást szerezhetett. Az, hogy a Törvényszék csak a bírság teljes forgalomhoz viszonyított arányában fennálló egyedi különbségre utal, azzal magyarázható, hogy a szóban forgó információk a Ziegler vonatkozásában nagyon bizalmasak. Másfelől ez az arány továbbra is releváns annak megítélése szempontjából, hogy a bírság a vállalkozás fennmaradása fenyegetettségének oka-e, vagy sem, mindazonáltal pedig ez az aránybeli különbség releváns annak megállapítása kapcsán, hogy e másik vállalkozás és a Ziegler nincsenek hasonló helyzetben, annál is inkább, hogy a Ziegler nem kérte, hogy az említett 37. pont szerinti rendelkezések előnyeiben részesülhessen.

2. A Bírság álláspontja

166 A jelen ítélet 132. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód elve megköveteli többek között, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható.

167 Így az egyenlő bánásmód elvének az eltérő bánásmód folytán történő megsértése feltételezi, hogy az érintett helyzetek a rájuk jellemző tényezők összességére tekintettel hasonlóak. Az eltérő helyzeteket jellemző tényezőket, és így e helyzetek hasonló jellegét főként a szóban forgó különbségtételt létrehozó uniós aktus tárgyának és céljának fényében kell meghatározni és értékelni. Ezen túlmenően tekintetbe kell venni azon szabályozási terület elveit és céljait, amely alá a szóban forgó aktus tartozik (a C-127/07. sz., Arcelor Atlantique és Lorraine és társai ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9895. o.] 25. és 26. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

168 A jelen esetben a Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 165. pontjában emlékeztetett arra, hogy a bírságkiszabási iránymutatás 35. pontja szerinti csökkentés az erre irányuló kérelmen kívül két együttes feltételtől, vagyis a bírság megfizetésének leküzdhetetlen nehézségétől, valamint a sajátos társadalmi és gazdasági környezet fennállásától függ, a megtámadott ítélet 167. pontjában ténylegesen úgy ítélte meg, hogy „[p]usztán annak kiszámítása, hogy a bírság a vállalkozás világméretű forgalmának hány százalékát teszi ki, önmagában nem támaszthatja alá azon következtetést, miszerint e bírság nem sodorja

visszavonhatatlanul veszélybe a vállalkozás gazdasági életképességét. Ha ugyanis erről lenne szó, konkrét küszöbértékeket lehetne megállapítani [a bírságkiszabási] iránymutatás [35. pontjának] alkalmazásához”.

- 169 A Törvényszék a fentiekből ugyanezen pontban levezette, hogy a Bizottság a vitatott határozatban megalapozatlanul állapította meg, hogy az említett 35. pont első, vagyis a bírság megfizetésének leküzdhetetlen nehézségével kapcsolatos feltétele nem teljesült.
- 170 Ugyanakkor először is, jóllehet a Törvényszék ezáltal megállapította, hogy a Bizottság elmulasztotta a jogilag megkövetelt módon megindokolni azt az okot, amelynek alapján úgy ítélte meg, hogy a Zieglerrel szemben általa kiszabni tervezett bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a Ziegler gazdasági életképességét, azt nem mondta ki, hogy a Ziegler ténylegesen fizetésképtelen helyzetben lett volna. A Törvényszék ugyanis annak megállapítására szorítkozott, hogy a Bizottság nem támasztotta alá, hogy nem így van. Meg kell tehát állapítani, hogy Ziegler érvelése – legalábbis részben – téves feltevésen alapul, következésképpen pedig az indokolás állítólagos ellentmondásossága nem nyert bizonyítást.
- 171 Másodsor, kétségtelen, hogy a bírságkiszabási iránymutatás 35. pontja szerint „[k]ülönleges körülmények fennállása esetén a Bizottság, kérelemre, figyelembe veheti a vállalkozás adott szociális és közgazdasági [helyesen: sajátos társadalmi és gazdasági] környezetben fennálló fizetési képességének hiányát”. Ugyanakkor ezen iránymutatás 37. pontja akként rendelkezik, hogy „[b]ár [az említett iránymutatás] meghatározza az általános módszertant a bírságok megállapítását illetően, az egyes ügyek egyedisége vagy egy bizonyos ügy esetében az elrettentő hatás elérésének szükségessége okán a Bizottság eltérhet [e módszertől], valamint a 21. pontban megszabott határértékektől”. Ebből következik, hogy az említett iránymutatás 35. pontjával ellentétben e 37. pont alkalmazása független az érintett vállalkozás fizetőképességétől.
- 172 Következésképpen, még ha fel is tételezzük, hogy a Törvényszék elismerte, hogy a Ziegler az említett 35. pont szerinti korlátozott fizetőképességgel rendelkezett, önmagában e körülménynek nem lehetett olyan hatása, hogy az említett 37. pont szempontjából a Ziegler helyzetét hasonlóvá tegye a szóban forgó másik vállalkozás helyzetéhez.
- 173 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy az említett 37. pont szövege nem zárja ki, hogy a vállalkozás fizetőképességének hiánya az e pont alkalmazásáról való döntés során releváns legyen. Egyrészt azonban ahhoz, hogy a bírságkiszabási iránymutatásnak mind a 35. pontja, mind pedig a 37. pontja hatékonyan érvényesüljön, szükséges, hogy e pontok alkalmazási feltételei elkülönüljenek. Ennélfogva az említett 35. pont értelmében vett fizetőképesség hiánya vagy a korlátozott fizetőképesség önmagában mindenesetre nem tekinthető elegendőnek ahhoz, hogy ezen iránymutatás 37. pontjának esetleges alkalmazását eredményezze.
- 174 Másrészt, mivel az említett 37. pont keretében releváns lehet a fizetőképesség hiánya vagy a korlátozott fizetőképesség, a Törvényszék jogilag megalapozottan járt el, amikor annak mérlegelése érdekében, hogy a Bizottság tiszteletben tartotta-e a Ziegler és a másik érintett vállalkozás közötti egyenlő bánásmódot, a megtámadott ítélet 171. pontjában a helyzetüket arra tekintettel hasonlította össze, hogy a kiszabni tervezett bírság a Ziegler, illetőleg a másik vállalkozás forgalmához viszonyítva milyen relatív értéket képvisel, az e relatív értékek között általa megállapított jelentős különbségre tekintettel pedig arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét.
- 175 Az eddigiekből következik, hogy a negyedik fellebbezési jogalapot teljes egészében el kell utasítani, ideértve azt a részét is, amennyiben az a bírság összegének csökkentésére irányul.
- 176 Mivel a fellebbezési jogalapok közül egyiknek sem lehet helyt adni, a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

VI – A költségekről

¹⁷⁷ A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján, amely rendelkezés e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásra is alkalmazandó, a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Zieglert, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**
- 2) **A Bíróság a Ziegler SA-t kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások